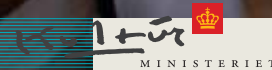


03

SEPTEMBER 2006

TEMA: DANSK FILM

HVORDAN HOLDER VI FAST I SUCCESSEN?



I DETTE NUMMER LEVENDE BILLEDER

Kulturminister Brian Mikkelsens udspil til en filmaftale er på trapperne og bliver fremlagt dette efterår. Den endelige aftale udstikker rammerne for statens støtte til dansk film og filmkultur de kommende fire år. Derfor stiller vi skarpt på dansk film i Kulturkontakten denne gang.

Vi har bl.a. besøgt instruktøren **Thomas Vinterberg** under optagelserne til hans næste film, *En mand kommer hjem*, og forsøgt at indfange stemningen "on location".

Vi har talt med instruktøren bag dokumentarfilmsuccesen *Gasolin'*, der for alvor tændte op under publikum og solgte flere billetter end nogen anden **dansk dokumentarfilm** til dato – varsler succesen nyt håb for det ellers lidt trængte filmformatet i danske biografer?

Ved første øjekast går det i øvrigt rigtig godt for dansk film – danskerne ser mange danske film, og internationalt nyder vi stor anerkendelse og høster mange priser. Men hvordan holder vi fast i succesen? I sin klumme appellerer Zentropas nye producer, **Meta Louise Földager** både til politikerne og kollegaerne i filmbranchen: Det er netop nu, der skal flere penge og mere mod til i dansk film, mener hun.

I vores artikelserie *Samtalen* advarer Filmskolens rektor, **Poul Nesgaard** og en af branchens pengemænd, producenten **Regner Grasten**, mod succesens sovepudeeffekter, og begge kommer med flere bud på, hvordan vi stimulerer kreativiteten og fornyelsen i dansk film.

Og apropos fornyelse: Hvordan kommer de unge og mere ukendte skuespillere gennem nåleøjet til de forjættede rollelister? Det har vi spurgt både skuespillere og mellemhandlere om i **Bag om casting**.

Og så har vi besøgt makkerparret bag det nyopstartede produktionsselskab **Copenhagen-Bombay**. De tør satse stort og har bl.a. valgt at gå efter de nye muligheder og markeder, der er i distribution af film via mobiltelefoner, internet. I-pods etc.

Selv om det allerede har fyldt meget, så tager vi altså lige en lille tur omkring kanonen igen: I august åbnede Kulturministeriet sin **kanonhjemmeside**. Under overskriften *Sort Solvogn* fortæller en menig fra hjemmesideredaktionen om det seje og meget alsidige arbejde med at stykke siden sammen.

Og tjek så lige midteropslaget her i bladet: Værsgo: **Fire postkort** – skræddersyet til Kulturkontakten.

Vi har bedt Kathrine Ærtebjerg og Lone Hørslev, der i 2006 modtog Statens Kunstfonds tre-årige arbejdsstipendium, om at skabe et værk i postkortformat til jer, gode læsere.

Den mørke vintertid tid nærmer sig, men store kulturoplevelser venter forude. Start her.

God læselyst.

Redaktøren

KOLOFON

Kulturkontakten
udgives af:
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf.: 33 92 33 70
Fax: 33 91 33 88
E-mail: kum@kum.dk
Hjemmeside: www.kum.dk

Redaktion

Dorthe Skaaning Mathiesen (ansv.)
E-mail: dsm@kum.dk
Mette Størum Krogh
E-mail: msk@kum.dk
Michael Jannerup Andersen
E-mail: mij@kum.dk

Alle tekster kan bringes frit i uddrag med angivelse af kilde (forfatter- og bladnavn). Artiklerne udtrykker ikke nødvendigvis ministeriets eller kulturministerens opfattelse

Forside

Thomas Vinterberg instruerer skuespiller Morten Grunwald

Bagside

En koncentreret Morten Grunwald under optagelse

Foto: Klaus Holsting

Design og layout: e-Types a/s
Tryk: Scanprint A/S

Oplag: 8.000
ISSN: 0907-1156

Abonnement

Kulturministeriet, Oplysningen
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf.: 33 92 35 00
E-mail: oplysning@kum.dk

Kulturkontakten koster 100 kr. for et årsabonnement på 4 numre. Beløbet indbetales på konto i Jyske Bank, Reg. nr: 8109. Kontonummer: 101049-6, eller via gironr. 87359522

Annoncer

Annoncer i Kulturkontakten tegnes gennem MediaSpace hos Allan Wiberg,
Tlf.: 47 74 27 42
E-mail: allan@wiberg.dk



INDHOLD

**GENSYN MED VENNERNE**

Thomas Vinterbergs næste film er en ægte dansk folkekomedie – "en pærevælling af glade og skøre mennesker", som han selv siger. Vi har besøgt ham under de hektiske optagelser og bl.a. talt med ham om hans udlændeseventyr i kølvandet på *Festen*.

**DANSK FILM SKAL FORNYES FRA UNDERGRUNDEN**

Fornyelse i dansk film? Vi skal værne om de "skæve hoveder", mener den ene. Den anden vil have færre penge til flere film. Men de er enige om, at støtten til iværksætterne skal styrkes. Rektor for Filmskolen Poul Nesgaard og producenten Regner Grasten i samtale.

**MAGI FRA REFSHALEØEN**

Nu vil de selv. To tidligere Zentropemedarbejdere har startet eget produktionsselskab og taget en tredje kollega med sig. Copenhagen-Bombay vil både lave animation, tv og børnefilm og udnytte mulighederne inden for mobile, digitale medier.

02 I DETTE NUMMER
Kort om artiklerne i bladet

16 TIL OG FRA
Miniportræt af kunstnerne bag postkortværkerne

28 STUDIEÅND UNDER PRES
Billedkunststuderende sælger som aldrig før

04 FILMATALEN
Hovedelementer i filmaftalen

17 2 X 2 POSTKORTVÆRKER
Lige til at hive ud og sende

30 UDGIVELSER FRA KUM
Se og bestil nye publikationer fra Kulturministeriet

06 GENSYN MED VENNERNE
På optagelse med Thomas Vinterberg

21 MAGI FRA REFSHALEØEN
På besøg hos Copenhagen-Bombay

31 BESØG MUSEET VIA NETTET
Ny web-portal åbner virtuelle døre til danske museer

10 EN KANON VÆRDIG?
Kommentarer til en alternativ filmkanon

23 STORT OG SMÅT
Nyheder fra kulturinstitutionerne

32 SIDEN SIDST
Nyheder fra Kulturministeriet

11 FORNYELSE FRA UNDERGRUNDEN
Poul Nesgaard og Regner Grasten i samtale

24 VI SKAL HÆVE OVERLIGGEREN
Producer Meta Louise Foldagers klumme

34 SORT SOLVOGN
Skæve beretninger fra redaktionen bag kanon-hjemmesiden

14 DET PERFEKTE MATCH
Bag om mekanismerne i castinger

26 EN KULTUREL OLIERESERVE
Hvordan får man flere i biffen og se dok-film?

FILMAFTALEN

I løbet af efteråret 2006 kommer kulturminister Brian Mikkelsen med sit udspil til en ny filmaftale for perioden 2006-2009 og indbyder samtidig Folketingets partier til forhandling om den endelige udformning. Filmataalen sætter de økonomiske rammer og målsætningerne for filmpolitikken de kommende fire år. Forhandlingerne drejer sig blandt andet om, hvor mange offentlige penge der skal bruges til at støtte film, og om hvor mange danske spillefilm og kort- og dokumentarfilm der kan støttes. Men andre temaer, som fx bevaring af filmarven eller udviklingen af talentmassen i dansk film, kan også blive debatteret. Kulturkontakten har set nærmere på fakta om dansk film, og på hvilke temaer der indgår i den nuværende aftale.

DET DANSKE FILMINSTITUT

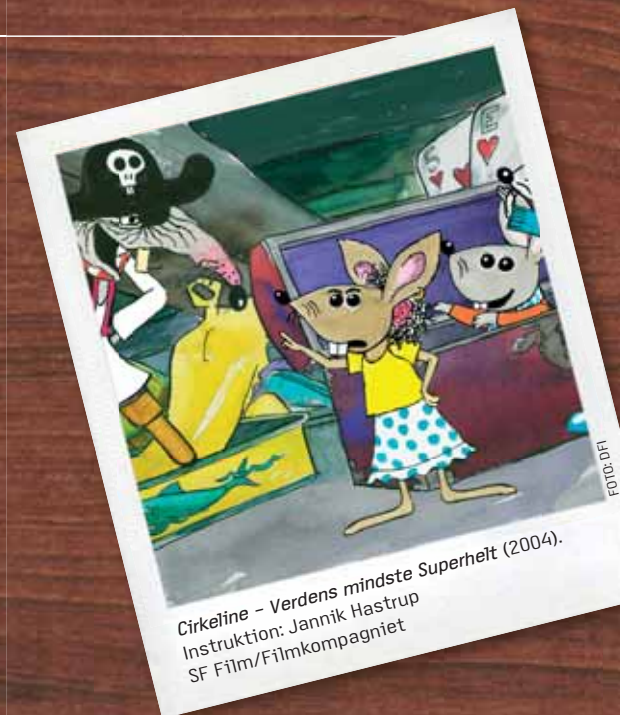
Det er Det Danske Filminstitut, der administrerer den offentlige støtte til dansk film, og derfor danner filmataalen rammen for Filminstitutets daglige arbejde.

FILM
DET DANSKE FILMINSTITUT

KORT- OG DOKUMENTARFILM

Filminstitutet har afsat omkring 161 mio. kr. til udvikling, produktion og formidling af kort- og dokumentarfilm i 2003-2006. Derudover skal DR og TV 2 hver bruge 28 mio. kr. til kort- og dokumentarfilm i perioden. Støtten går til 170-180 kort- og dokumentarfilm gennem hele perioden.

De fleste kort- og dokumentarfilm bliver vist på DR eller TV 2. Mange af filmene bliver også brugt i undervisningen i folkeskolen og i gymnasiet. Endelig er der også kort- og dokumentarfilm, der får biografpremiere. En af disse film er *The Swenkas* instrueret af Jeppe Rønne.



Cirkeline - Verdens mindste Superhelt (2004).
Instruktion: Jannik Hastrup
SF Film/Filmkompagniet



The Swenkas (2004).
Instruktion: Jeppe Rønne, COSMO FILM

PUBLIKUM OG BILLETSALGET

De danske film har et stort dansk publikum. Danske film sælger mellem 25 og 30 % af de billetter, der ryger gennem lugerne i de danske biografer. Det er flotte tal i forhold til andre europæiske lande - samlet set sidder europæiske film kun på 7 % af billetsalget i de europæiske biografer.



FOTO: NICOLA FIGLI SIG/PULFOTO



En Soap (2006).
Instruktion: Pernille Fisher Christensen
Nimbus Film



Efter brylluppet (2006).
Instruktion: Susanne Bier
Zentropa

FOTO: DFI

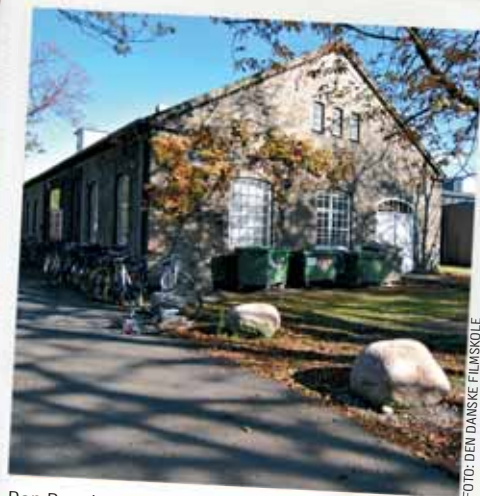


Gamle nitratfilm.

FOTO: DFI

FILMBEVARING

Med den nuværende Filmaftale blev det også besluttet at bygge et nyt arkiv til bevaring af den danske filmarv. Det er især de gamle "nitratfilm", der stiller store krav til arkivfaciliteterne, hvis de skal bevares for eftertiden.



Den Danske Filmskole på Holmen.

FOTO: DEN DANSKE FILMSKOLE



Terkel i Knibe (2004). Nordisk Film; A-Film
Instruktion: Thorbjørn Christoffersen,
Kresten Vestbjerg & Stefan Fjeldmark

FOTO: DFI

SPILLEFILM

Filminstituttet bruger i størrelsesordenen 640 mio. kr. til udvikling, produktion og formidling af spillefilm i 2003-2006. Samtidig bruger DR og TV 2 hver 140 mio. kr. til spillefilm over de fire år.

Filminstituttet skal støtte produktionen af 80-100 spillefilm i perioden, og hver film støttes med omkring 39 % af filmens samlede budget.

Støtten går til en lang række forskellige film for børn og voksne, lige fra *Efter brylluppet* (instruktør Susanne Bier) over *Terkel i Knibe* (instruktør Stefan Fjeldmark) til *Cirkeline - Verdens mindste Superhelt* (instruktør Jannik Hastrup).

TALENTUDVIKLING

Som led i den nugældende filmaftale blev det besluttet, at DR, TV 2 og Filminstituttet skulle etablere en ordning for talentudvikling. Både film og tv er afhængige af, at der udvikles nye talenter, og tv er et vigtigt vindue for produktionerne. Filminstituttet har afsat 75 mio. kr. i 2003-2006, og DR og TV 2 har afsat i alt 32 mio. kr.

Talentudviklingsordningen har blandt andet støttet Pernille Fischer Christensens film *En Soap*, der har vundet flere internationale filmpriser.

FOTO: DFI



Fakse bio.

FOTO: DFI

DET LOKALE BIOGRAFMILJØ

De lokale biografer er vigtige kulturelle samlingspunkter i lokalsamfundene. Et velfungerende lokalt biografmiljø medvirker til, at filmene ikke blot får premiere i de store biografer i de større byer, men også i de mindre biografer. Derfor støtter Filminstituttet renovering og etablering af biografer med 24 mio. kr. i 2003-2006.

GENSYN MED VENNERNE

På optagelse. Udlandseventyret er forbi – for denne gang i hvert fald – og Thomas Vinterberg er vendt hjem til Danmark for at indspille film. I en folkekomedie med Morten Grunwald og Thomas Bo Larsen tager han tråden op fra *Festen* og *De største helte*.







Af Jeppe Villadsen
Foto: Klaus Holsting

En mand kommer hjem, hedder Thomas Vinterbergs nye film. Og det er samtidig præcis, hvad instruktøren selv gør. Efter et par udenlandske produktioner, som hverken ramte plet hos anmelderne eller hos publikum, er Thomas Vinterberg vendt hjem – og er tilbage, hvor han slap med *Festen* og *De største helte*.

De internationale ambitioner og kunstneriske eksperimenter er lagt på hylden til fordel for folkekomedien og et mere straight forward filmsprog. Og holdet på filmen er for en stor del de samme personer, som Vinterberg har arbejdet sammen med på sine tidligere danske produktioner.

Derfor er omgivelserne på dagens optagelser også ganske rammende: Carlsbergs gamle bryggerbygninger på grænsen mellem Vesterbro og Valby. Mere pæredansk kan det næsten ikke blive, og garvede kræfter som Morten Grunwald, Klaus Pagh og Thomas Bo Larsen er på rollelisten.

Da Kulturkontakten kommer på besøg, har de været i gang med optagelserne i syv en halv uge hen over sommeren. Det er næstsidste optagedag. "Scene 34" står der på klaptræet.

Der er et virvar af mennesker på sættet. 20-30 folk er konstant i gang. Mænd med walkietalkier, bæltetasker og bukser med udvendige lommer. Yngre, geskæftige kvinder, der styrer slagets gang fra kulissen, sufflerer og tager sig af kostumer. Statister og unge filmaspiranter, der går til hånde. Alle myldrer rundt mellem hinanden, tilsyneladende uden at nogen fortæller dem, hvad de skal gøre. Den usynlige magt, der søger for, at alle ender på rette pladser, er walkietalkierne, som konstant knaser og skratter beskeder til folkene fra fjerne afsendere.

Mellem dem alle sammen går Vinterberg rundt som det lyse, venlige midtpunkt. Han ligner stadig mere en fotomodel end en filminstruktør.

"Du skal være mere ked af det," forklarer han Morten Grunwald, efter den første gennemspilning af scenen.

"Og du må gerne svine ham hårdere til i starten," får Thomas Bo Larsen at vide. De nikker indforståede.

I scenen skal filmens hovedperson, den internationalt berømte operasanger Carl Christian Schmidt (Thomas Bo Larsen), overfuse hoteldirektøren (Morten Grunwald) på det hotel, hvor operasangeren bor, mens han er hjemvendt til sin fynske fødeby.

Flødefarvet og forpustet

Thomas Bo Larsen giver sig til at løbe op og ned ad den store marmortrappe, som dominerer hotellobbyen. "jeg skal være forpustet i scenen," forklarer han de undrende statister. Han er iført matchende flødefarvet silkevest og bukser. Håret er blevet påført grå stænk, og om halsen har han en rød charmeklud. På næsetippen balancerer en rektangulær halvbrille med uindfattede, røgfarvede glas. En operalaps. Eller, som Thomas Vinterberg kalder det: Det mest ultimative mod-cast, han nogensinde har lavet.

"Ligesom det var interessant at tage en varm, charmerende og elskelig mand som Henning Moritzen og lade ham spille pædofil, så synes jeg, det var interessant at tage en mand som Thomas Bo Larsen, som man aldrig ville have forventet i rollen som operasanger. For jeg synes tit, at virkeligheden er uforudsigelig – det er uforudsigeligt, hvem der bliver operasangere, og hvem der bliver brandmænd. Virkeligheden kan være rigere, end det man forventer, og derfor skal man passe på med at caste stereotypet. Det er sjovere at gå imod – det skaber noget dynamik, og på en mærkelig omvendt måde skaber det i virkeligheden en større troværdighed."

Der lyder et "værsø", og klaptræet markerer, at nu er det nu.

Thomas Bo Larsen kommer styrtende ned ad trappen.

"Er vi to rigtig gode venner, eller er du bare en gammel snob!!" brøler han ind i hovedet på den forfjamskede hoteldirektør i skikkelse af Morten Grunwald.

"Jamen det er jo mig, Lorenz. Vi har arbejdet sammen i de her lokaler. Du har gået i klasse med min søn Ditlev i ti år," siger Morten Grundwald, der krymper sig og famler efter ordene. Jakkensættet er krøllet med slipset hængende slapt og åbent. Det stadig drengede, skæve smil er gemt i et viltret fuldskæg. På lillefingeren glimter en overdimensioneret, ornamenteret guldring.

"Tak!" lyder det fra Thomas Vinterberg.

"Må jeg lige sige en ting til jer begge to. Jeg savner nogle pauser til sidst – I skal turde nogle pauser."

Der nikkes. "Vi skal sgu nok lave nogle rigtig lange pauser," griner Thomas Bo Larsen.

Ventetid

Selv om det meste af filmen udspiller sig i og omkring hotellet i en sydfynsk provinsby, er optagelserne spredt over en række byer og bygninger. Hotellets facade er fra Ærøskøbing, Svendborg har lagt hus til bagsiden, mens køkkenet og en del af værelserne er optaget på det fornemme Hvedholm Slot i Fåborg. På Carlsberg gælder det optagelserne af hotellets foyer og indgangsparti, hvor det gamle Carlsberg Laboratorium gør fyldest med sine højtidelige indgangssøjler og marmorbeklædte vægge.

Kostumieren kommer ind og afbryder en gruppe statister, som står og småsnakker:

"Vil du lige prøve at gå frem og tilbage – jeg skal lige høre dine sko," siger hun henvendt til en ældre kvindelig statist i storblomstret sommerkjole og højhælede sko. Men skoene er lydløse og står altså ikke bag den knirkelyd, som har sneget sig ind på optagelserne.

"Er jeg ikke mistænkt længere?" kvadrer statisten spøgefuldt.

Scenen skal om igen. Thomas Bo Larsen giver sig igen til at piske op af ned ad trappen. Mens josker Morten Grunwald overbevisende rundt som aldrende hoteldirektør. Forud er gået en række gennemspilninger af scenen uden kamera på. Replikkerne er blevet pudset af, og positionerne er blevet fastlagt. På gulvet er skuespillernes placeringer markeret med rødt og grønt klisterbånd.



Det er et præcisionsarbejde, og improvisationerne er til at overse, alligevel er hvert nyt take forskelligt fra det forrige. En ny gestus her, en ændret replik der. En del af det er fejl, men samtidig er det med til at holde liv i scenen for de medvirkende, der igen og igen skal gentage de indøvede linjer og bevægelser.

For skuespillerne går en stor del af tiden med at vente, og især hos statisterne synes en afgørende kvalifikation at være tålmodighed. De står i små klynger og hvisker, mens de afventer besked på, hvad der skal ske. Imens skridter Thomas Bo Larsen lokalet af i rastløse cirkler og ruller hjemmerul med sit medbragte Rizlapapir. Måden, han spankulerer gennem rummet på, kan bedst sammenlignes med en matador i en tyrefægtarena. Han virker opslugt af rollen som Carl Christian Schmidt og udstråler samtidig den selvbevidsthed, det giver at have medvirket i en stor del af de senere års væsentligste danske film – og en hel del flere.

Thomas Vinterberg lægger heller ikke skjul på, at en af hovedattraktionerne ved igen at filme i Danmark er at kunne arbejde sammen med Thomas Bo Larsen igen.

“Thomas og jeg har efterhånden et langt makkerskab og venskab, og jeg synes, det er sjovt at udfordre Thomas fagligt mere, end han måske udfordrer sig selv. Han har et kæmpestort talent, og det er en fest for mig, hver gang jeg udfordrer ham, fordi han går ind i det med liv og sjæl, og fordi han er så generøs i arbejdsprocessen.”

“Han kan meget og har en stor teknik – det er ikke så mærkeligt, at han bliver brugt så meget,” siger Thomas Vinterberg.

Efter festen

I mellemtiden er instruktøren rykket op på den imponerende marmortrappe, hvor han styrer slagets gang. Der er ikke meget topmavet instruktør med solbriller og instruktørstol over ham, som han sidder henslængt på trappeafsatsen i hvid T-shirt og blå jeans. Han osrer af overskud på en sommerferieagtig måde. Det er svært at mærke, at det er næstsidste optagedag og dermed sidste

chance for at ændre på det råmateriale, som om et års tid vil ligge klar som færdigklippet biografilm. Man kunne ellers synes, at der var meget på spil for instruktøren, der med filmen har mulighed for et folkeligt comeback oven på to film, som på det nærmeste blev ignoreret af biografgængerne.

Vinterberg afviser dog, at filmen skulle være et forsøg på at spænde en trampolin ud under en instruktør i frit fald – den har været i støbeskeen længe.

“Det er klart, at hvis jeg havde lavet en amerikansk eller engelsk film sammen med Lars (von Trier, red.), som havde bragt igennem alle steder, så havde jeg sikkert fået nogle andre tilbud, som det havde været sværere at forholde sig afvisende til, men *En mand kommer hjem* har ligget på skrivebordet, siden for jeg gik i gang med *Dear Wendy*, så det har egentlig hele tiden været planen, at jeg skulle i gang med den bagefter,” siger han og tilføjer:

“Jeg vil meget gerne blive ved med at lave både danske og udenlandske produktioner. Jeg ville føle mig meget uden anker, hvis jeg holdt op med at lave danske film, og jeg ville føle mig låst fast i en andedam, hvis jeg kun lavede danske film, fordi det er meget småt miljø, vi har her. Men jeg følte, at det var på tide at komme tilbage til mit udgangspunkt – til det projekt, jeg var i gang med, da jeg pludselig lavede en film, som vakte alle menneskers opmærksomhed. Man kan sige, at denne her film ville have været den naturlige næste film, hvis ikke *Festen* var blevet sådan en kæmpe succes og havde givet mig en masse muligheder, som jeg blev nødt til at undersøge og forholde mig nysgerrigt til.”

Scenen bliver taget om endnu en gang, og denne gang er Thomas Vinterberg glad for resultatet.

“Tak! Det var smukt, virkelig smukt. Nu har vi tre versioner, det må være nok.”

“Det var dejligt,” siger han henvendt til Morten Grunwald og lægger en hånd på hans skulder.

Færdig betyder imidlertid ikke færdig. Med et slag sætter alt i bevægelse, og det hele

opløses et øjeblik i kaos. Scenen skal bygges op på ny, denne gang med receptionsbordet skudt et par meter frem i lokalet, så det bliver muligt at filme fra bag skranken. Det varer imidlertid kun et øjeblik, så samler trådene sig, og holdet arbejder igen som én samlet maskine. Målebåndet kommer frem, og der bliver lavet nye klisterbåndsmarkeringer til skuespillerne, statisterne gør sig klar, og Thomas Bo Larsen giver sig endnu engang til at løbe op og ned ad trappen. Det hele kan begynde forfra.

Og netop den fortrolighed og smidighed i arbejdsprocessen der kommer af, at man kender hinanden godt, har været det helt store plus ved at vende hjem igen, fortæller Thomas Vinterberg.

“Det er superfedt! En kæmpe fornøjelse. Det har været så opløftende at lave film her igen med mine gamle venner, at det ikke bliver sidste gang. Det kan selvfølgelig være, jeg holder helt op med at lave film lige pludselig, det kan man aldrig vide, men det her har i hvert fald været sjovt.” ■

FAKTA: EN MAND KOMMER HJEM

Filmen handler om den verdensberømte operasanger Carl Christian Schmidt (Thomas Bo Larsen), der for en kort bemærkning vender hjem til sin sydfynske fødeby. Byens hoteldirektør (Morten Grunwald) og byens borgmester (Klaus Pagh) står begge klar til at sole sig i berømmelsens stråler, men tingene udvikler sig langt fra som planlagt. Imens kaster hotellets køkkendreng Sebastian (Oliver Møller Knauer) sig ud i en stormende forelskelse, der truer med at vende op og ned på sandhed og løgn i byen og afspore operastjernens triumftog.

Vinterberg kalder filmen “en pærevælling af glade og skøre mennesker” og lover masser af sex, kærlighed, tåbeligheder og intriger. Blandt andet optræder Ulla Henningsen og Karen Lise Mynster som det lesbiske par ‘mor’ og ‘onkel Anna’.

En mand kommer hjem er Vinterbergs første danske film siden dogmefilmen *Festen* fra 1998.

Filmen har premiere omkring 1. september 2007.

EN KANON VÆRDIG?

I kølvandet på kulturminister Brian Mikkelsens kulturkanon er mange alternative kanoner blevet rullet frem. En af dem er *Brugernes egen kanon*, som de besøgende på DR's hjemmeside i fællesskab har sat sammen. Over 4000 af hjemmesidens gæster har stemt og er kommet med forslag til de 12 danske film, som de mente, burde være i filmkanonen. Kulturkontakten har bedt Jacob Neiiendam, der sad i Kulturministeriets Kanonudvalg for Film, om at kommentere de seks alternative film brugerne valgte.



OLSEN-BANDEN. *Olsen-banden* er ikke til at komme udenom, og var selvfølgelig også oppe at vende i vores diskussioner. Der er tale om en serie, som med årene blev bedre og bedre, men som rummer både mere og mindre mindeværdige film. I udvalget så vi på hver enkelt film og vurderede, om den bedste af dem – vi mente, det var *Olsen-banden ser rødt* – kunne måle sig med de andre værker, vi arbejdede med. Det kan den ikke. Humoren, karaktererne og de folkekære skuespillere, de kvaliteter, som serien rummer, mente vi, var bedre repræsenteret i fx *Matador*.



RIGET. Vores udvalg havde fået til opgave at se på danske film, og selvom vi gik uden for vores beføjelser ved at inddrage *Matador*, så var det ikke tv-serier, vores arbejde handlede om. Vi havde selvfølgelig Triers fornøjelige gyserkomedie-serie med i vores diskussioner, men selvom den på mange punkter minder om *Matador*, så har den ikke samme blivende kvaliteter. Som med *Olsen-banden* er det humoren og perlerækken af gode skuespillere, som gør *Riget* mindeværdig, om end ikke kanon-værdig.



BLINKENDE LYGTER. Anders Thomas Jensens flotte debut var slet ikke med i vores overvejelser, da vi meget hurtigt blev enige om at sætte en grænse ved 1998. Det er simpelthen for svært at bedømme en films blivende kvaliteter, hvis den ikke er mere end et par år gammel. Sjovt nok rummer *Blinkende Lygter* også mange af de kvaliteter, som har placeret *Matador*, *Riget* og *Olsen-banden* på brugernes liste – humor og kendte skuespillere. Hos Anders Thomas Jensen er de nok en kende grovere, men hjertet sidder samme sted.



ZAPPA. Bille Augusts skønne børnefilm var også på vores arbejdsliste, for den fanger tiden og børnenes univers og relationer på fornem vis. Men den kommer til kort over for Augusts egen *Pelle Erobreren* og ikke mindst Niels Malmros' *Kundskabens Træ* – begge film, som vi fra starten vidste, vi måtte have med på listen.



MIDT OM NATTEN. Igen en film, som vi havde med på vores arbejdsliste i starten, men som vi ved et gensyn hurtigt måtte sande ikke holdt længere. Filmens charme og meget folkelige appeal, ikke mindst pga. Kim Larsen og Erik Clausen, gør den nok til et kært gensyn, men ikke ét, der kan måle sig med kanon-listens andre værker.



BÆNKEN. Det er overraskende, at en film som *Bænken* kommer med på brugernes liste, men meget positivt. Som *Blinkende Lygter* var den dog for ny til at komme i betragtning til vores liste. Per Flys fine debut repræsenterer en anden side af dansk film, end de mange populære komedier, nemlig det socialrealistiske engagement, som er fremherskende i andre kanon-værker, fx *Ditte Menneskebarn* og *Soldaten og Jenny*.

BLÅ BOG

Jacob Neiiendam. Siden 1996 filmkritiker og -journalist for en række nationale og internationale blade, blandt andre nordisk korrespondent

for Screen International og The International Film Guide. Medlem af den internationale filmkritikerorganisation FIPRESCI.

Jury medlem på en række internationale film festivaler. Siden 2005 programchef for Copenhagen International Film Festival.

KANON FOR FILM

Sammensat af Kulturministeriets Kanonudvalg for Film

- 1. DU SKAL ÆRE DIN HUSTRU**
(Carl Th. Dreyer, 1925)
- 2. VREDENS DAG**
(Carl Th. Dreyer, 1943)
- 3. DITTE MENNESKEBARN**
(Bjarne Henning-Jensen, 1946)
- 4. SOLDATEN OG JENNY**
(Johan Jacobsen, 1947)
- 5. SULT**
(Henning Carlsen, 1966)
- 6. BENNYS BADEKAR**
(Jannik Hastrup og Flemming Quist Møller, 1971)
- 7. MATADOR**
(Erik Balling, 1978-1982)
- 8. KUNDSKABENS TRÆ**
(Niels Malmros, 1981)
- 9. BABETTES GÆSTEBUD**
(Gabriel Axel, 1987)
- 10. PELLE EROBREREN**
(Bille August, 1987)
- 11. FESTEN**
(Thomas Vinterberg, 1998)
- 12. IDIOTERNE**
(Lars von Trier, 1998)

BRUGERNES KANON FOR FILM

Sammensat af 4059 stemmer på www.dr.dk/kanon

- 1. MATADOR**
(Erik Balling, 1978-1982)
- 2. FESTEN**
(Thomas Vinterberg, 1998)
- 3. PELLE EROBREREN**
(Bille August, 1987)
- 4. OLSEN-BANDEN**
(Erik Balling, 1968-1998)
- 5. RIGET (KINGDOM)**
(Lars von Trier, 1994, 1997)
- 6. ZAPPA**
(Bille August, 1983)
- 7. BLINKENDE LYGTER**
(Anders Thomas Jensen, 2000)
- 8. KUNDSKABENS TRÆ**
(Niels Malmros, 1981)
- 9. BÆNKEN**
(Per Fly, 2000)
- 10. BABETTES GÆSTEBUD**
(Gabriel Axel (1987)
- 11. MIDT OM NATTEN**
(Erik Balling, 1984)
- 12. BENNYS BADEKAR**
(Jannik Hastrup og Flemming Quist Møller, 1971)

DANSK FILM

SKAL FORNYES FRA UNDERGRUNDEN

Samtale. Alle er enige om, at dansk film befinder sig i det internationale førerfelt, men hvordan bliver vi på toppen? Rektor for Filmskolen Poul Nesgaard vil have politikerne til at smede, mens jernet er varmt, og advarer samtidig imod, at det politiske magtsprog kvæler den kreative tænkning. Filmproducent Regner Grasten foreslår færre penge til flere film og en målrettet indsats for at styrke iværksætterkulturen. Mød to af dansk films fikspunkter i samtale om en branche, der stråler af succes, men hvor metaltrætheden måske lurer lige om hjørnet.



BLÅ BOG

Regner Grasten (f. 1956)
Filmproducent. Var med til at starte artbiografen Klaptræet i 1977. Direktør for Alexandra Biografen 1977-78. Stifter af og direktør for Kærne Film 1978-80. Startede Regner Grasten Film i 1980. Har blandt andet produceret *Walter og Carlo*-filmene, *Krummerne* 1-3, *Det Forsømte Forår*, *Kun en Pige*, *Anja* og *Viktor*-filmene, *Familien Gregersen* og *Bøllebob*. Modtager af Krummeprisen (Danske Biografers Hæderspris) i 1994.

BLÅ BOG

Poul Nesgaard (f. 1952)
Adj. professor. Freelance programmedarbejder fra 1969-77 ved Danmarks Radio, hvor han var fast-ansat 1978-92. Siden 1992 rektor for Den Danske Filmskole. Idémænd, forfatter, instruktør og skuespiller i en lang række radio- og tv-udsendelser, bl.a. *Op på Ørene*, *vi er kørende*, *Baggårdsredaktionen*, *Jul og grønne Skove* og *Next Stop Sovjet*. Tildelt TV-Anmeldernes Pris 1984 og Victor B Andersens Hæderslegat 1985.





Af Michael Jannerup Andersen,
redaktionen
Foto: Simon Ladefoged

Regner Grasten er forsinket, en detalje til små 200.000 kr. er dukket op i forbindelse med den nye *Krumme-film*. En fejl, der ud over penge koster en stresset weekend med overarbejde. Samtalen skal finde sted på rektors kontor på Filmskolen. Poul Nesgaard er som Grasten i konstant bevægelse og benytter ventetiden til at holde en lejlighedstale til en kollega uden manuskript. Ti minutter senere skridter Grasten veloplagt filmskolens kantine af, drejer ind på Nesgaards kontor og får stukket en artikel i hånden, der handler om Ny Carlsberg Fondets formand Hans Edvard Nørregård-Nielsens udfald mod DJØFiseringen af kulturlivet og den stigende bureaukratisering af kunsten og kulturen. Grasten kender godt historien og nikker indforstået til Nesgaard. Samtalen starter derfor naturligt nok med en diskussion af kulturpolitikens aktuelle plusord: årsrapporter, resultatkontrakter og oplevelsesøkonomi.

Kulturpolitikken og de kreative talenter

Poul: Jeg mener, der er en fare for, at hele dette sprog går ud over kreativiteten. Hvis man retter åen helt ud, bliver den så ren, at alt bliver sterilt og dør. De enkelte krav fra politikernes side kan være fantastisk givende... hvis der bare ikke var så mange. Vi skriver jo under på de her fireårige aftaler, men virkeligheden triller ofte et helt andet sted hen. Man skal selvfølgelig vide, hvad vi bruger statens penge til. Men det administrative og politiske sprog er et voldsomt sprog. Det er farligt, hvis det sprog kommer

“Der har sneget sig en vis metaltræthed ind i mainstreamfeltet ... Vi mangler at trække talent ind fra væksthuset, og det er branchen godt klar over.” Regner Grasten

til at dominere kunstens verden, så risikerer vi at dræne alle forudsætninger for de “skæve” hoveder. Vi har jo et fantastisk internationalt omdømme, derfor bør man smede, mens jernet er varmt. Jeg mener ikke, der er nogen tegn på, at branchen bare læner sig tilbage og passivt tager imod pengene.

Regner: Der er jeg ikke helt enig med dig, Poul. Jeg har det ligesom A.P. Møller, der for et par år siden fik et rekordoverskud, men samtidig var bekymret. Vi er i en branche, hvor vi hele tiden skal udstråle succes udadtil, men inden for de sidste to år er vi i branchen blevet klar over, at den er gal. Der har sneget sig en vis metaltræthed ind i mainstreamfeltet, ikke i de eksperimenterende yderkanter, men de bredt appellerende film er præget af de samme historier og samme skuespillere. Vi mangler at trække talent ind fra væksthuset, og det er branchen godt klar over.”

Hvad med alle talenterne fra Filmskolen?

Regner: Min oplevelse er, at når jeg møder dem herude, så stråler de af gåpåmod og ideer, jeg gårtid opløftet herfra. Men når jeg så møder dem et halvt år senere i Producentforeningen, så er de blevet assistenter hos

diverse filmselskaber, og så ærgrer jeg mig over, at de ikke prøvede at stå på egne ben. Jeg er fortaler for, at man i samarbejde med Erhvervsministeriet skal indføre iværksætterstøtte til filmbranchen, så eksempelvis Filmskolens producere får modet til at blive producenter, når de kommer ud i virkeligheden. Hvis man tænkte lidt strategisk, også fra politisk side, i forhold til oplevelsesøkonomien, så kunne man lave et sundt økonomisk filmmiljø, ved at støtte de her forskellige små enheder, fordi de på længere sigt ville blive sunde forretninger.

Poul: Vi er allerede i kontakt med Copenhagen Business School, og opererer med tanken om, at lave en masteruddannelse som tillæg til vores produceruddannelse. Et ekstra år for producenter – med fokus på international finansiering og distribution.

Filmstøtten

Er de eksisterende filmstøtteordninger, ikke gode nok til at skabe den nødvendige dynamik?

Poul: Vi har tit diskuteret, hvordan man laver et støttesystem, som gør, at man ikke fratager den enkelte producent energien til at gå ud og fyre den af.



Faren er, hvis vi ikke længere tør forandringen. Jeg mener, Filminstituttet og Filmskolen hele tiden skal være opmærksom på, hvordan vi fastholder vores kvaliteter, men samtidig have blikket rettet mod den foranderlighed, som verden altid byder op med. Faren ved succes er, at man falder i søvn og ikke er opmærksom og ikke når frem til der, hvor det kilder. Men det er Filminstituttets forbandende

støtter ligger mellem 6-8 millioner og flyder, det bliver sådan en underlig masse. Støtten skal i langt højere grad gradueres, så vi skærer mellemlaget væk og giver en, to, eller tre millioner til mindre produktioner, og nogle gange 13-14 millioner, når vi virkelig skal fyre den af internationalt. Jeg ser lidt udviklingen som en ond cirkel i øjeblikket. På Filmskolen lærer de, at få det meste ud af et meget

“Det er Filminstituttets forbandende pligt hele tiden at holde gryden i kog, så filmstøtten ikke bliver en selvfølge, foranderligheden skaber dynamikken.” Poul Nesgaard

pligt hele tiden at holde gryden i kog, så filmstøtten ikke bliver en selvfølge, foranderligheden skaber dynamikken.

Regner: Jeg synes, at filmstøtten – det kan måske lyde lidt barskt – er afgrænsningens kunst. Hvis vi ikke får flere støttekrone, så skal støtterne generelt sættes ned, og så skal der spares op til de helt store produktioner, hvor vi fyrer den af i stil med *Dancer in the Dark*. Det er allerede et problem nu, det er mere og mere sjældent, at en film får 11-12 millioner i støtte, næsten alle

skrabet budget, men når de så bliver smidt ud i en branche, er kravet, at de skal lave film til 13-14 millioner. Vi har desværre ikke det, jeg kalder “Sundance-filmkulturen” herhjemme, dvs. lavbudgetfilm, der, hvis de er gode nok, også bliver markedsført til et mainstreampublikum. Hvis vi skal have succes på vores mainstreamfilm, så skal vi have en undergrund, der fornyer den.”

Mainstream vs. kunstfilm
Hvilke film skal vi så sætse støttekrone på? Mainstream

eller de eksperimenterende kunstfilm?

Poul: “De to begreber behøver slet ikke at stride mod hinanden. Men jeg er enig med Regner i, at undergrunden skal støttes og stimuleres. I stedet for at tale om kommercielle og kunstneriske film kan man lige så godt tale om film, der repeterer en velkendt historie. Det kan sagtens blive en interessant kunstnerisk film, ligesom en kunstnerisk film kan blive en kommerciel succes.

Regner: “Den tankegang synes jeg, at vores branche mangler i den grad... en kunstnerisk film er vel bare at lave noget nyt og noget spændende under alle omstændigheder...”

Poul: Kunst handler om, at der er noget personlighed og noget blod i lortet...”

Regner: Men der kan sagtens være KASSEN i det!

Poul: Hvis man tænker meget kommercielt, og kun tænker på, hvordan man bedst muligt rammer et bestemt publikum...

Regner: Ja, så går det som regel dårligt, det er rigtigt nok, Poul. Hvis du behårdt går efter, hvad der er in eller på mode...

Poul: Men er det ikke det, du har næse for, Regner?”

Regner: Min næse er at give folk, hvad de ikke vidste, de godt ville have...

Poul: Mener du det?

Regner: *Krummerne* er et godt eksempel. Før *Krummerne* var der en traditionel dansk børnefilm-skultur, som var højt internationalt estimeret, men som faktisk havde det lidt svært i biografene. Jeg kunne ane, at der var ved at ske noget, da biografene i slutningen af 80'erne begyndte, at tage *Far til fire* op igen. Der var udsolgt på alle rækker, selvom filmene var fra 50'erne.

Poul: Så på den måde var du med til at genopfinde familiefilmene?

Regner: Ja!

Poul: Kan man ikke dele folk i filmverdenen op i to. Dem, der siger “Gud, her må være noget”, og så dem, der tænker “Så behøver vi sgu ikke lave det igen?”

Regner: Hvis man beslutter sig for at lave et hit, så flopper det efter al sandsynlighed. Hvis du ikke selv har lyst og glæden til at opleve filmen sammen med publikum, så bliver det en fiasko, man kan ikke beregne sig ud af det.

Poul: Så man kan godt sige, at Regner Grasten, han er sine film? Så er spørgsmålet så, om man vil have ham til bords?

Regner: Ja!

Af Trine Beckett

Nye ansigter. Der er dem, man altid ser, og så er der alle de andre. En lille gruppe af kendte skuespillere sætter sig på de fleste roller i danske film. Hvorfor det er tilfældet, og hvilke muligheder man har som ung skuespiller for at komme til fadet, har Kulturkontakten spurgt castere og skuespillere om.

Bag om casting:

DET PERFEKTE MATCH

KORT OM CASTING:

Oprindelig betød *casting* afstøbning. Men i dag bruges ordet først og fremmest til at beskrive arbejdet med at finde skuespillere til roller i film, på tv eller teater. Der er ca. 40 castere i Danmark.

“Har du set den nye med Johannes Lassen? Eller den med Julie Riis?”

Sådan kommer det måske til at lyde i fremtiden, når folk mødes i biografen og småsludrer i halvmørket, før filmen går i gang. De to skuespillere er blandt de nye ansigter, danske film- og tv-seere kommer til at møde i de kommende måneder. Julie Riis har netop afsluttet indspilningerne til tv-serien *Kroniken*, og Johannes Lassen er i fuld gang med at give en af personerne i den kommende Far til Fire-film sjæl, krop og hjerteblod.

De to skuespillere, på henholdsvis 26 og 27 år er begge sluppet gennem nåleøjet og ind på rollelisterne i den forjættede filmverden. Begge endda før, de var færdiguddannede fra teaterskolen. Men så let går det langtfra altid for de unge skuespillere. Dansk film er ofte blevet kritiseret for, at det altid er de samme skuespillere, der medvirker. Og en undersøgelse fra 2005, som DICAR – Center for analytisk journalistik gennemførte, viser, at kritikken har rod i virkeligheden: i danske film produceret mellem 1996 og 2004 spillede under en femtedel skuespillerne over halvdelen af rollerne. Årsagerne til det massive genbrug af skuespillere er både faglige, personlige og økonomiske, lyder det fra de

filmbranchefolk, Kulturkontakten har talt med.

Casteren får folk ind i varmen
Når rollerne i en film skal besættes, er der oftest et castingbureau eller en caster involveret. Casteren udvælger og tager kontakt til de skuespillere, hun mener vil være relevante til en casting eller en prøvefilmning på en rolle. Den endelige beslutning om, hvem der skal have en rolle, tages af instruktøren. Men casteren er bindeleddet mellem instruktør og skuespiller og har altså stor indflydelse på, hvem der overhovedet kommer ind i varmen. Casterens arbejde med en skuespiller under en prøvefilmning kan også være med til at åbne instruktørens øjne for et nyt talent eller for et uopdaget potentiale i en allerede kendt skuespiller. Man hvad er det egentlig, casteren går efter?

“Det er meget personlige egenskaber som type, udstråling og match med filmens andre spillere. Hvad skuespillerne ellers har lavet, betyder mindre, og hvilke rygter, der cirkulerer om dem i medierne, har ingen betydning, forklarer caster Rie Hedegaard, som har 20 års erfaring i faget og fast plads i Filmbyen. Hun er kendt for at finde skæve og anderledes personligheder til blandt andre filmselskabet Zentropas film, fx *Idioterne*.

Desuden har hun castet tv-serien *Edderkoppen*.

Rie Hedegards forklaring på, at man ofte ser de samme skuespillere igen og igen, er dels, at de er meget dygtige. Men også at for mange castere og instruktører går efter det sikre og ikke er villige til at tænke i alternativer. Selv har hun som ”vigtigste mission” at få nye talenter i spil. En mission, hun og instruktør Ole Christian Madsen fulgte, så godt som det var muligt, da de sammen besatte rollerne i filmen *Nordkraft* forrige år.

Genbruget af spillere er dog især et problem, mener hun, når der ikke er en udvikling i skuespillerens karakterer.

“Der er ikke noget forgjort i at se Mads Mikkelsen i en fed rolle – bare han udvikler sig og får lov til at vise nye sider af sig selv,” siger hun og nævner lignende eksempler: Henning Mouritzen, der ellers var kendt for roller som pæn mand, var pludselig pædofil fader i *Festen*. Eller Claus Ryskjær, der i *Edderkoppen*, bryder med rollen som “den sjove” og i stedet spiller den kriminelle “Væsel”.

Kendte skuespillere giver filmstøtte

Men når instruktører vælger de samme skuespillere igen og igen, handler det også om tryk og personlige relationer.



1



2



3



4

1. **Skuespiller Johannes Lassen, 27 år**, her i rollen som Ditlev – en rival til storesøster Søs' kæreste – i den kommende *Far til Fire*-film: "Hvis du er medlem af Dansk Skuespillerforbund, ligger dine billeder i *Skuespillerhåndbogen*. Der kan instruktører og castere gå ind og se, hvordan du ser ud. Jeg har også mit billede liggende hos forskellige castere. De ringer mig op, når de har noget, de mener, er interessant for mig – reklame- eller spillefilm. I starten er det næsten et nederlag at få at vide, at man ikke har fået en rolle – men det værner man sig til. Meget er typecasting og handler om, om din type passer ind i en rolle. Men ved en god casting kan du ændre det billede, instruktøren har af en rolle, så han vælger din type, selv om han troede, han ville have noget andet. Foto: Hammer PR & Kommunikation/Ole Kragh-Jacobsen

2. **Skuespiller Julie Riis, 26 år**, her i rollen som Margrethe i de kommende afsnit af DR's *Kroniken*: "En casting er faktisk lidt af et kødmarked. Det handler

meget om udseende, type og match med de andre spillere. Men det er bare et vilkår i vores branche. Det kan sammenlignes med at gå til jobsamtaler hele tiden. Foto: DR/Mike Kollöffel

3. **Skuespiller Thomas Voss, 28 år**, her i rollen som Tobias i *Drabet* (nr. to fra venstre): "Man siger, at der til en god film skal indgå følgende ingredienser: En garvet skuespiller, som den ældre generation kan relatere til. En, som er aktuel, som de unge synes er hot, og så et ubrugt blad, som folk ikke kender så godt. Så har man et godt udgangspunkt og en god blanding af talent og erfaring." Foto: Framegrab, Zentropa.

4. **Caster Rie Hedegaard**: "Jeg laver tit kreative cases, når jeg caster. Som fx til *Idioterne*, hvor jeg samlede 30 skuespillere otte timer i en gymnastiksal og arbejdede med dem sammen med en tjekkisk improvisatør, fordi vi havde brug for at se folk improvisere." Foto: Søren Hedegaard.

"Nogle gange er et manuskript skrevet med en bestemt skuespiller i tankerne. Og så lærer folk i branchen jo hinanden at kende under en optagelse. Hvis instruktøren har haft en fed oplevelse med Nicolai Lie Kaas, vil han ofte gerne have ham med igen," forklarer Johannes Lassen, skuespillerlev på Skuespillerenskolens ved Odense Teater.

DICARs undersøgelse underbygger hans ord. Den viser nemlig, at de fleste instruktører bruger bestemte skuespillere igen og igen. Det samme gælder visse af producenterne. Fx har alle film fra producenten Regner Grasten mellem 1996 og 2004 skuespilleren Sofie Lassen-Kahlke på rollelisten.

Johannes Lassen peger på, at genbrugt også har en økon-

misk forklaring. Både filmproducenterne og Det Danske Filminstitut, der er hovedinvestor i mange danske film, har stærke holdninger til, hvilket ansigt der skal på filmens plakat.

"For at en film overhovedet kan opnå filmstøtte, skal Filminstituttet vide, at filmen sælger billetter. Og her fungerer en kendt skuespiller som trækplaster," siger Johannes Lassen. Det er altså lettere at opnå støtte til at producere en film, hvis en anerkendt skuespiller på forhånd har givet tilsagn om at medvirke.

På trods af at flere forhold altså taler imod at bruge unge skuespillere, oplever Johannes Lassen, at der er øget efterspørgsel efter nye talenter. Det samme gør skuespiller Thomas Voss, der blev uddan-

net fra Statens Teaterskole for to år siden og har medvirket i blandt andet film af instruktørerne Per Fly og Susanne Bier.

"Der er plads til mangfoldighed! Jeg går i øjeblikket til en del casting på kommende film, hvor de faktisk søger nye ansigter," siger Thomas Voss og understreger, at det at gå til casting er naturlig del af at en skuespillers arbejde.

"Man skal igennem en del casting, hvor man ikke får en rolle. Men under alle omstændigheder lærer du en caster at kende og bliver set af en instruktør. Og måske tænker de så på dig næste gang," fortæller Thomas Voss. Der er ingen særlige tricks, man kan bruge for at komme på rollelisterne. Ikke andet end at sende billeder og relevante oplysninger

rundt til castere og instruktører i branchen. De fleste castere er altid på udkig efter nye talenter og overværer opmærksomt teaterskolernes afgangsforestillinger og forestillinger på undergrundsscenen. Men den helt rigtige person til en rolle kan også være én, casteren ved et tilfælde opdager i en sangkonkurrence en fredag aften på tv eller i et fitnesscenter – som det var tilfældet med to af de store roller, Rie Hedegaard fandt skuespillere til i *Nordkraft*.

Skuespiller og kommende *Kroniken*-stjerne Julie Riis konkluderer:

"At blive castet til en rolle handler om at være på rette sted, på rette tid, at man passer i instruktørens og producenternes idé, og så selvfølgelig at man kan sit arbejde." ■

Til og fra. Hvert år modtager en række skabende kunstnere Statens Kunstfonds tre-årige arbejdsstipendium på 280.000 kr. årligt til fortsat kunstnerisk arbejde. Kulturkontakten vil fremover bede to af modtagerne om at udarbejde et postkortværk, som vi bringer på denne plads. Send postkortet og vær med til at udbrede kunsten.



FOTO: PELLE RINK/POLFO

Kathrine Ærtebjerg

Af Mette Størum Krogh, redaktionen

Hvad betyder det at have fået det tre-årige arbejdsstipendium?
 "Det er en fin anerkendelse af mit arbejde og betyder økono-

misk frihed til at lave udstillinger, som ikke er indbringende økonomisk, fx af vægmalerier og tegninger. Desuden giver det mig mulighed for at beholde nogle værker selv i stedet for at sælge dem alle. Dermed har jeg mulighed for vise dem flere forskellige steder. Og så giver det tid til fordybelse, tid til nye eksperimenter, tid til at rejse."

Hvad skal du bruge pengene til?

"Til at leve og rejse for. Og evt. til at investere i et atelier."

Hvordan arbejder du?

"Meget, både spontant og målrettet."

Hvordan kommer dine værker til verden?

"Eksistentielle temaer som identitet, køn og seksualitet

interesserer mig meget. Jeg inspireres af tekster, samtaler, episoder fra mit liv og folk, jeg møder. Det er ud fra dem og andre mere formelle inspirationskilder som fx kunsthistorien og billedkultur i det hele taget, at værkerne kommer til verden i en strøm. Jeg er altid i gang med mange værker på en gang, så det ene billede tager det andet. At lave kunst er en måde at reflektere over verden på, så det er et endeløst projekt."

Hvad arbejder du på nu?

"Jeg har lige sat en soloudstilling *Se hvor store mine blomster er, svarede hun* op på Kunstforeningen Gl. Strand, som kan ses til den 12. november i år. Den 25. august åbnede gruppeudstillingen *RF- det reale og det fantastiske* på Den Frie Udstillingsbygning, hvor jeg deltager med et collageværk."

BLÅ BOG

Kathrine Ærtebjerg (f. 1969). Bor og arbejder i København. Uddannet på Det Kgl. Danske Kunstakademi 1995-2002. Udvalgte udstillinger: *Se hvor store mine blomster er, svarede hun* (Gl. Strand 2006), *Lost and present* (Rokeby Gallery, London 2006), *High Lights* (Statens Museum for Kunst 2005), *Fairy Tales Forever* (ARoS Aarhus Kunstmuseum 2005), Carnegie Art Award 2006, *HUN* (Galerie Mikael Andersen København 2004). Har bl.a. modtaget Henry Heerups Legat i 2003, Statens Kunstfonds rejselegat i 2003 og arbejdslegat i 2004 og 2005 fra samme sted. Repræsenteret på Statens Museum for Kunst, Arken Museum for Moderne Kunst og ARoS Aarhus Kunstmuseum.



FOTO: PELLE RINK/POLFO

Lone Hørslev

Af Mette Størum Krogh, redaktionen

Hvad betyder det at have fået det tre-årige arbejdsstipendium?
 "Det betyder, at jeg ved, at jeg ikke behøver at tage job som kassedame i Føtex i de næste tre år. Normalt lever jeg nærmest fra måned til måned. Nu kan jeg koncentrere mig

om det vigtige, nemlig skriften."

Hvad skal du bruge pengene til?

"Mad og husleje og den slags kedelige ting."

Hvordan arbejder du?

"Jeg har et kontor på Nørrebro, og jeg prøver faktisk at være meget struktureret omkring mit arbejde. Ideelt set afleverer jeg mine børn i vuggestue omkring kl. 8.30, og så tager jeg ind på kontoret og arbejder dér til kl. 14.30. Så køber jeg ind på vejen hjem og henter børn. Sådan arbejdede jeg, da jeg skrev min roman *Fjerne galakser er kedelige*. Men nu, da jeg skriver på en ny digtsamling, må jeg indrømme, at min dag er blevet en anelse mere uforudsigelig. Når man skriver digte, er man på en anden måde afhængig af ideer. Gode sætninger. Indfald. Og dem må man være åben over for døgnet rundt. Jeg sidder stadig mindst tre til fire

timer foran min computer hver dag, men det kan lige så godt være om morgenen, før børnene vågner, som om aftenen eller i dagtimerne."

Hvordan kommer dine værker til verden?

"Lige præcis dét her digt er faktisk skrevet i New York. Desværre så hverken min mand eller jeg Madonna i Central Park. Senere har jeg fundet ud af, at hun vist nok slet ikke bor i New York."

Hvad arbejder du på nu?

"En ny digtsamling."

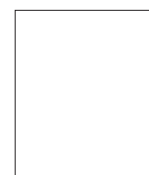
BLÅ BOG

Lone Hørslev (f. 1974). Bachelor i Dansk Litteratur fra RUC og uddannet fra Forfatterskolen i 2003. Redaktør af litteraturtidsskriftet *Den Blå Port* og tidligere husforfatter i Vejle Amt. Debuterede som lyriker med digtsamlingen *TAK* i 2001 efterfulgt af digtsamlingerne *Ærgerligt, værgerligt* og *Et digt, som at prøve at huske, er en bevægelse med hele kroppen* i 2003 samt bidrag i diverse antologier 2000-2005. Debuterede som romanforfatter i 2005 med *Fjerne galakser er kedelige*. Modtager af Carlsbergs idé-legat, Årets Fund i 2003 og Michael Strunge-prisen i 2004 samt flere legater.

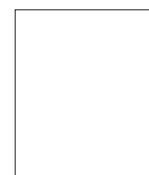


NYC

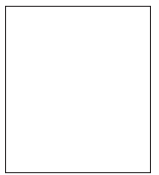
Så blev det sensommer og grankoglerne
har lukket sig om sig selv i
Central Park – det bliver regn. Siger du, du siger
at Madonna løb forbi dig ved Jacqueline Kennedy Onassis
vand-reservoir. Jeg ville ønske jeg kunne reservere
en plads i mit hjerte til fremtidige
skuffelser
så kunne jeg bare putte dem derned. Når de dukkede op. Så
ville jeg måske ikke få så ondt i maven
som jeg har nu
selvom
som ved et mirakel
fandt vi jo hinanden igen
på Times Square, men du må love mig du aldrig ALDRIG
står af toget på den måde
igen



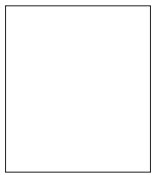
Kathrine Ærtebjerg, modtager af Statens Kunstfonds tre-årige arbejdsstipendium 2006.
Fra serien *Symbolistiske akvareller*, akvarel på papir, A3, 2005



Lone Hørslev, modtager af Statens Kunstfonds tre-årige arbejdsstipendium 2006.
NYC, 2006



Kathrine Ærtebjerg, modtager af Statens Kunstfonds tre-årige arbejdsstipendium 2006.
Fra serien *Symbolistiske akvareller*, akvarel på papir, A3, 2005



Lone Hørslev, modtager af Statens Kunstfonds tre-årige arbejdsstipendium 2006.
NYC, 2006

NYC

Så blev det sensommer og grankoglerne
har lukket sig om sig selv i
Central Park – det bliver regn. Siger du, du siger
at Madonna løb forbi dig ved Jacqueline Kennedy Onassis
vand-reservoir. Jeg ville ønske jeg kunne reservere
en plads i mit hjerte til fremtidige
skuffelser
så kunne jeg bare putte dem derned. Når de dukkede op. Så
ville jeg måske ikke få så ondt i maven
som jeg har nu
selvom
som ved et mirakel
fandt vi jo hinanden igen
på Times Square, men du må love mig du aldrig ALDRIG
står af toget på den måde
igen



Avedøre, adjø. To unge filmfolk forlader Zentropa og starter eget selskab, der skal konkurrere med Aalbæk, Trier & Co.



BLÅ BOG

Sarita Christensen, født 1975 i Indien og opvokset i Vildbjerg ved Holstebro. Produceruddannet hos Zentropa. Leder af børne- og ungdomsafdelingen Zentropa Grrrr 2004-06. Har været producer eller producerassistent på filmene *Zafir*, *Fukssvansen*, *Charlie Butterfly*, *Et rigtigt menneske*, *Flyvende Farmor*, *Italiensk for begyndere*, *Bænken*, *Balboa*, *Bleeder*, *Vildspor*, tv-serien *Hotellet*, samt animationsfilmene *Prop & Berta* og *Princess*.

Anders Morgenthaler, født 1972 i København. Tegner, skuespiller, forfatter og instruktør. Multimedieuddannet fra Designskolen i Kolding og instruktøruddannet fra Filmskolens animationslinje. Arbejdede indtil 2006 for Zentropa. Studievært i DR's børne-tv-serie *KatjaKaj* og *BenteBent*, og instruktør på *Princess*. Har lavet tegneserien *Wulff og Morgenthaler* (med Mikael Wulff), der er blevet til en række tv-shows. Har også lavet to børnebildebøger.

MAGI FRA REFSHALEØEN

Af Jesper Vind Jensen
Foto: Klaus Holsting

Nu kommer Mumitroldene! råber en lille pige fortryllet ud i rummet og får sin fars opmærksomhed et øjeblik. Datteren sidder foran en skærm i et storrum hos filmselskabet Copenhagen-Bombay, hvor travle folk i 30-års-alderen er ved at udvikle medieprodukter til børn og unge. Filmmanden Anders Morgenthaler har datteren med på jobbet, hvor der først for nylig er stillet skriveborde og arbejdsstationer op. Selskabet, som han har startet med kompagnonen Sarita Christensen, er stadig i den kaotiske opstartsfasen.

De er et umage par, Sarita Christensen og Anders Morgenthaler. Hun er mørk og ikke så høj,

udstråler balance og er vokset op på en gård ved Holstebro. "Med et vestjysk sind", som hun siger. Han er lys, stor og langlemmet og er vokset op i det tætbefolkede Brønshøj. "Jeg er en, der snakker, så røven går," forklarer han.

Men kemien mellem dem er god. Hun er filmproducer og han er alt muligt andet: tegner, forfatter, skuespiller, instruktør og tv-vært. Deres filmselskab skal specialisere sig i børne- og ungdomsproduktion, som baserer sig på stærke historier og de nye teknologiske muligheder for at arbejde med lowbudget. Det vil gerne tiltrække talenter fra nær og fjern, og producere til både Danmark og de store uden-

landske markeder. Det har fået navnet Copenhagen-Bombay, fordi Sarita som adoptivbarn har indisk baggrund, mens Anders er pærekøbenhavnsk.

Siden august har deres arbejdsadresse været nogle lejede lokaler på første sal i B&Ws gamle administrationsbygning på Refshaleøen, tæt ved Holmen og Amager, hvor Kulturkontakten tog ud for at besøge de to medieiværksættere.

Arven fra Zentropa

Hos Copenhagen-Bombay er der udsigt til haveindløbet og Langelinje på den ene side og det kulfyrede Amagerværket på den anden. Lokalet er opdelt af

glasvægge. Gulvarealet er malet skrigende karrygult, men Anders siger dog, at det ikke skyldes indisk inspiration. Farven var der i forvejen.

De kommer begge fra job i Peter Aalbæk Jensens og Lars von Triers filmselskab Zentropa. Anders Morgenthaler skrev og instruerede her sin seneste 2D-animationsfilm, *Princess*, mens Sarita Christensen var chef for børne- og ungdomsafdelingen Zentropa Grrrr og var lige blevet tilbudt en central plads i ledelsen som led i Zentropas generationsskifte.

"Jeg har arbejdet for Zentropa i ni år, og Peter havde håbet, at jeg blev. Derfor var det en stor





beslutning. Men Zentropa var blevet for stor for mig, og jeg havde brug for min egen frihed,” fortæller Sarita.

Anders supplerer:

“Jeg har brug for at være i et filmselskab, hvor jeg kan lave mine egne ting, ligesom Trier jeg kan ude i Zentropa.”

Det er primært Sarita, der har stået for rekrutteringen af de praktiske folk omkring projektet: folk med forstand på administration, økonomi og jura. Anders har været med til at ansætte to animationsinstruktører og en filmproduktionsleder.

“Hvis jeg ser noget, jeg kan lide, ringer jeg til dem,” siger Anders. Indtil videre er de 12 mand derude på Refshaleøen, men de regner med at være omkring 20 i løbet af efteråret.

“Princippet er, at vi kun ansætter folk, der er selvkvørende med deres projekter og er i stand til at tjene deres egen løn ind,” understreger Sarita.

Nye platforme

De har opbygget Copenhagen-Bombay med fire afdelinger: en animationsafdeling, en tv-afdeling, en filmafdeling, og så et digitalt forlag, som er tværgående, og som skal arbejde med de kommercielle muligheder i de andre afdelinger.

I animationsafdelingen skal Anders Morgenthaler realisere efterfølgere til sin seneste film, *Princess*, der for nylig blev præsenteret i Cannes og har vakt international opmærksomhed. Den film blev produ-

ceret på 20 arbejdsstationer hos Zentropa, så den moderne teknik gør filmproduktion til en mindre pladskrævende ting end tidligere. Det første projekt fra Copenhagen-Bombay bliver formentlig animationsfilmen *Æblet og ormen*, som Anders har fået manuskriptstøtte til.

Tv-afdelingen vil forsøge at genoptage den gamle danske børne-tv-tradition, som kendes fra Mogens Vemmers velmagtsdage i DR. *Bamse og Kylling* næves som forbilledet.

I filmafdelingen vil man blandt andet satse på spillefilm og kortfilm med stærke historier, som kendes fra film som *Gummi-Tarzan*. Og især kortfilmsmarkedet har man store forventninger til, fordi nye elektroniske medier skaber nye platforme for kortfilmen.

I det tværgående, digitale forlag vil man udvikle produkterne til koncepter, der gør det muligt at overføre dem til webmedier, internet, i-pods, mp3, elektronisk legetøj, mv.

Anders Morgenthaler uddyber: “Mange kommercielle succeser starter egentlig som nicheproduktioner, der først senere overgår til stor produktion. *Wulff og Morgenthaler* blev lavet som voksenfjernsyn, men fik størst succes hos børnene. Det kunne vi ikke vide i starten, men så kunne DR’s netportal pludselig registrere, at seriens webprodukter slog igennem her.

Det blev faktisk den største internetsucces, som Danmarks Radios netportal, dr.dk, har haft – kun overgået af kommunal-

valget,” siger Anders med et ironisk smil.

“I øjeblikket arbejder vi på højtryk med at færdiggøre Anders’ anden spillefilm, *Ekko*, hvor man er i gang med optagelserne på Møn, og som bliver vores sidste projekt hos Zentropa,” forsætter Sarita. Hun tager tingene seriøst og alvorligt og er Copenhagen-Bombays tovholder.

“Når Anders får sine mange kreative ideer, er det vigtigt, at man begynder at tale om økonomien allerede tidligt i idéfasen. Jeg forsøger derfor at udarbejde flere realistiske overslag på prisen,” fortæller Sarita.

Film for millioner

De to iværksættere har indtil videre skaffet finansiering for adskillige millioner. De vil dog ikke løfte sløret for, hvor stor en kapital de har i ryggen, men de siger, at beløbet 40 millioner kroner – som et dagblad har bragt på bane – “er alt, alt for meget”.

En del af finansieringen kommer fra Egmont-koncernen, der gennem sit datterselskab Nordisk Film har investeret i Copenhagen-Bombay.

“Vi har lavet en satellitkonstruktion med Egmont, som nu har en tredjedels indflydelse. Man kan kalde dem for en stor lillebror i projektet. Samarbejdet med dem gør det nemmere at blive store og stærke hurtigt, så vi står stærke i billedet over for vigtige spillere som Film-instituttet og DR,” siger Sarita. Desuden har Anders og Sarita suppleret ejer- og medarbej-

derkredsen med Lars von Triers tidligere faste filmproducer, Vibeke Windeløv, der dermed også er en Zentropapersonlighed, der nu prøver lykken på Refshaleøen. Sarita konstaterer:

“Vi har nu en finansiering, så vi har sikret den daglige drift de første to år. Det har været hårdt arbejde at nå hertil, men det er gået hurtigt.”

Jeres mediehus er i samme område, hvor det fallerede dagbladsprojekt *Dagen* lå, og hvor det konkursramte kulturprojekt *Mindship* også holdt til. Skræmmer sporene herfra ikke?

“Nej,” siger Anders, “der ligger også mange virksomheder her, som har klaret sig godt. Der er for eksempel en smed ved siden af, som har været her i 30 år. Og der har i 15 år også ligget en grillbar her...”

“Det var faktisk det billigste sted, vi kunne finde,” indskyder Sarita og fortæller, at man vil videregule de kontorlokaler, man ikke selv bruger, til andre folk inden for mediebranchen. Mediehuset er et forsøg på at gå nye veje med nye produkter, så dansk film- og medieproduktion ikke kommer til at hvile på laurbærene fra de seneste år. Anders Morgenthaler understreger, at selskabet er optaget af at fortælle en anden slags historier end dem, der prægede 1990’ernes filmproduktion.

“Jeg er ikke optaget af at lave film, der er stykket sammen af køkkenbordscitater. Jeg vil fortælle historier med magi og gerne overnaturlige elementer. En slags magisk realisme.” ■

STORT OG SMÅT

NYHEDER FRA KULTURINSTITUTIONERNE

Af Mette Størum Krogh, redaktionen



NEW YORK TUR-RETUR

Kunstrådet har igangsat et samarbejdsprojekt mellem kunstnere og kunstinstitutioner i Danmark og New York for at give danske kunstnere og kultur-institutioner mulighed for at etablere kontakt med de faglige netværk i New York og erfaring med at arbejde på en af verdens centrale kunstscener. Projektet forløber over 2006 og 2007 og har til formål at etablere varige faglige netværk mellem danske og amerikanske kunstmiljøer. Projektet skal udvikle kompetencer og lokalt know-how hos de danske deltagere i forhold til at arbejde som international kunstner i USA samt synliggøre dansk kunst i New York og på den internationale, kunstfaglige scene. Endelig er det et mål at bringe kunsten fra New York til Danmark.



STJERNESTUNDER PÅ LOUISIANA

Når man erindrer scener fra en film, er det ofte ikke selve filmen, man ser for sig, men derimod de stemningsfulde fotos, hvormed filmen er blevet lanceret, promoveret og senere dokumenteret i bøger eller på plakater. Og netop en udstilling af de sidste 100 års filmbilleder er efterårets store begivenhed på Louisiana, hvor den løber fra 13. oktober til 21. januar 2007. Her vil ca. 500 nøje udvalgte fotos fra hele mediets historie blive fremvist i mange forskellige formater og præsentationsformer. Udstillingen er blevet til i et samarbejde med Den Danske Filmskole og Det Danske Filminstitut, hvor materialet er blevet udvalgt blandt ca. 2,3 mio. billeder. *Stjernestunder. 100 års filmbilleder fra Chaplin til Nicole Kidman.*



KULTURARV – NU OGSÅ MANDAG

Besøgende kan nu også få adgang til landsarkivernes læsesale om mandagen, hvor de hidtil har været lukkede. Det skyldes en bred finanslovaftale på kulturområdet, der har afsat 3 mio. kr. årligt i perioden 2006-2009 til forbedring af publikumsbetjeningen på Statens Arkiver. En del af denne ekstrabevilling bruges til at udvide åbningstiden i de kommende fire år.



KATALOG OVER INDUSTRIKULTUR

Alle landets kulturinstitutioner og virksomheder, der arbejder med industri-samfundets kulturarv, har nu mulighed for at få markedsført industrirelaterede projekter, der finder sted i 2007. Det sker igennem Industri Kultur 07's landsdækkende katalog, der redigeres af sekretariatet for Industri Kultur 07.

Kataloget er en vigtig del af Industri-kulturens Års samlede ansigt udadtil med en samlet oversigt over årets aktiviteter. Optagelse i kataloget er gratis for de institutioner og arrangører, som deltager i Industri-kulturens År. Læs mere på www.ik07.dk/NYT/KATALOG.aspx. Deadline for indsendelse af materiale er 1. oktober i år.



NORDJYLLANDS KUNSTMUSEUMS BIBLIOTEK

Nordjyllands Kunstmuseum har et af de største kunstbiblioteker og -arkiver i provinsen. Det er blevet opbygget gennem 30 år og er nu offentligt tilgængeligt. Bibliotek & Arkiv rummer i dag ca. 10.000 titler om dansk og international kunst i form af udstillingskataloger, opslagsværker, auktionskataloger og tidsskrifter samt et stort arkiv med avis- og tidsskriftsudklip, småtryk etc. Biblioteket er et håndbogsbibliotek, så materialerne kan udelukkende bruges på stedet og er derfor altid tilgængelige. www.nordjyllandskunstmuseum.dk/information/bibliotek.htm.



IOC-KONGRES TIL KØBENHAVN

Den Internationale Olympiske Komité har tildelt København værtskabet for IOC-kongressen i 2009.

Kongressen, der regnes for at være en af verdens største internationale begivenheder, formodes at tiltrække tusindvis af mennesker til hovedstaden, sikre en øget omsætning i byen på flere hundrede millioner samt bringe København i hele verdens søgelys. Desuden vil værtskabet styrke byens muligheder for at øge sin turisme- og conferenceindustri.

Klumme. Dansk film har succes. Den er en god forretning og vælter sig i priser og spotlight. Skal man så ikke lade det være fint med dét og rette søgelyset og støtten mod andre dele af kulturlivet? Nej, mener klummeskribenten, ikke hvis man er visionær og kan se det åbenlyse potentiale

VI SKAL HÆVE OVERLIGGEREN FOR DANSK FILM!

Af Meta Louise Foldager, producer
Foto: Jan Buus

BLÅ BOG

Meta Louise Foldager (f. 1974). Producer, cand.mag. i filmvidenskab. Har produceret spillefilmene *Kongekabale* og *Nordkraft* på Nimbus Film, hvor hun var ansat indtil 2006. I dag ansat på Zentropa, hvor hun producerer film for bl.a. Lars von Trier, Nikolaj Arcel, Pernille Fischer Christensen og en række nye talenter. Hendes første film på Zentropa er Lars von Triers nye komedie *Direktøren for det hele*, som havde verdenspremiere på Copenhagen Film Festival d. 21. september i år.

Dansk film får gode karakterer. Den er godt bakket op af statskassen, og den tjener pengene hjem til kassen igen. Den er sexet og kan stritte med sine fine stars. Mange ser den, alle kender den og har en mening om den. Er det så ikke godt nok? Hvorfor bakke yderligere op med støtte? Den italienske mæcen stoppede ikke med at give penge til den udøvende kunstner, fordi det gik godt. Tværtimod. Hvis guldaldermalerne, Holberg, Karen Blixen, H.C. Andersen, Søren Kierkegaard og Arne Jacobsen (uden sammenligning i øvrigt) modtog statsstøtte, ville man så skære i den? Nej, vel? Tværtimod! For sådanne positive bølger i kulturlivet skaber historie, styrker kulturen generelt og øger landets anseelse i udlandet – i dag, men også i fremtiden. Det er sundt for danskerne og den danske kultur at have noget at dyrke og være stolt af. Og så er det desuden en god forretning for landet:

Statsstøtten til dansk film er årligt ca. 340 mio. kr. Ud af disse skaber produktionen af danske film godt 3000 fuldtidsstillinger, en samlet omsætning på 3,3 mia. kr. og en eksport på 372 mio. kr.

Derudover skaber filmbranchen et provenu til statskassen på over 500 mio. kr. i form af skatter og afgifter (tal fra PLS Rambøll Managements rapport *Dansk films samfundsmæssige betydning*, 2001). Det giver samfundsøkonomisk god mening at støtte filmbranchen.

Film og relaterede underholdningsbrancher er i rivende udvikling på verdensplan. Danmark har en unik mulighed for at komme med på vognen: Vi har – i modsætningen til de fleste andre europæiske lande – de talenter, instruktører, filmarbejdere og historier, der skal til, for at forretningen kan vokse. Så man er da et skarn, hvis man ikke vander den gode muldjord, når nu man har den.

Derfor skal den nuværende filmsucces bakes op af visionære politikere, som kan se fremtid, kulturel styrke, arbejdspladser og klingende mønt i statskassen forude.

Og hvordan udnytter vi så potentialet i dansk film? Ved at stille krav, prøve nyt af, flytte grænser og sætte nye mål. Ved at overliggeren sættes højere op, og vi gør klar til at springe endnu højere, ganske enkelt. For dansk film kan nå meget længere. Vi har slet ikke nået stjernerne endnu (og i øvrigt er universet uendeligt!). Vi kan lave flere film, bedre film, vildere film, større og mere nyskabende film... og vi kan sælge flere billetter, få vores film længere ud i verden til bedre priser og større succes, hvis vi skaber de rigtige rammer til det og sætter os de rigtige mål.

Flere danskere skal se danske film

Vi skal have flere danskere i biograferne til danske film. I dag ser hver dansker i gennemsnit 2,3 film om året i biograferne, men under 1 af dem er dansk. I 2005 havde danske film en markedsandel på 32 % og amerikanerne 56 % i Danmark. Det er utrolig flot, da der distribueres ca. 30 danske film mod 122 amerikanske i de danske biografer. Men et konkret mål kunne være, at alle danskere i snit ser mindst 1 dansk film om året i biffen. For at opnå dét skal vi bl.a. blive endnu bedre til at markedsføre de danske film. Markedsføringen bør være et klart indsatsområde, så dansk film bedre kan klare konkurrencen. En konkurrence som er benhård fra de store amerikanske selskaber, som er vanvittig dygtige til markedsføring og også har bedre økonomi til det.

Flere og mere forskellige danske film

Desuden kræver det, at vi producerer flere danske film til biograferne.



Hidtil er dansk films markedsandel steget, for hver gang vi har øget produktionen. Jeg synes, det er forsøget værd at gøre det igen.

Vi har også brug for kvantiteten for at få kvaliteten: Jo flere film, vi laver, jo oftere vil vi lave film, der virkelig brager igennem. Derudover holder vi filmmiljøet i gang og gør vores talenter skarpere. Med flere film har vi også plads til en større differentiering af film. Så der både laves fandanivoldske lowbudget-film, gedigne klassiske, danske film og store internationale produktioner. Alle tre slags har kunnet sælges både i de danske biografer og til udlandet. Differentieringen er sund både i budgetstørrelser, sprog, genrer og instruktører. Det skal der være plads til i de rammer, der sættes op fra politikernes side.

Mere talentudvikling og københavnsk fond

Med dét for øje at ville have flere danskere i biografen til danske film og øge differentieringen og antallet af filmproduktioner kunne man etablere en pendant til talentudviklingspuljen *New Danish Screen*, som har bevist, at den kan udvikle nye instruktører, der får stor international succes. Vi har behov for en lignende ordning, som udvikler talenter med henblik på at sælge billetter. En pulje til low-budget, mainstream talentudvikling. Det ville give både større bredde og flere danske film for få penge, samt udvikle flere nye talenter.

Desuden kunne man have dét mål at tiltrække større udenlandske produktioner til landet, og producere de større danske filmprojekter i Danmark i stedet for i udlandet pga. økonomien. Ved at bakke op om et af de nye initiativer, en regional filmfond i København, ville man komme rigtig langt på den front. Dermed ville vi ikke gå glip af den omsætning, de arbejdspladser og den knowhow hos filmarbejderne, som de store

produktioner skaber. Fx kunne film som *Dancer in the Dark* og *It's all About Love* have været produceret med støtte fra denne fond – i København i stedet for, som det er tilfældet, i Sverige. Og nogle af vores store instruktører kunne fremover lave deres store internationale film i Danmark. Fx ville vi have større chance for at 'holde på' film af Susanne Bier, Lone Scherfig, Lars von Trier, Ole Bornedal m.fl.

Sådan en fond ville også kunne trække internationale instruktører til Danmark. Når man rejser ud og taler om ideen, er der tydelig interesse for at lægge filmproduktion i Danmark. Vi har de attraktive filmarbejdere og faciliteter. Bakket op af en fond ville vi kunne tiltrække produktioner og øge antallet af arbejdspladser og styrke dansk films netværk i udlandet markant.

“Dansk film kan nå meget længere. Vi har slet ikke nået stjernerne endnu (og i øvrigt er universet uendeligt!)”

Filmene skal turde provokere og forføre

Rammerne og de politiske beslutninger er vigtige for dansk film. Men lige så vigtig, hvis ikke endnu vigtigere, er hvordan vi selv i filmbranchen forholder os til vores ansvar i udviklingen af dansk film.

Vi har en stor eksport af film. Men eksporten kan blive endnu større. Også her kan man gøre en større indsats fra politisk og administrativ side.

I filmbranchen kunne vi fx lave en klar fælles strategi for at få så mange danske film Oscarnomineret som muligt hvert år inden for både spillefilm, kortfilm, dokumentarfilm og

filmskolefilm. Lignende kunne man også gøre på de større filmfestivaler. Det at modtage priser og medvirke på festivaler er en meget vigtig platform for internationalt salg og dermed et område, der bør sættes mere målrettet på. Vi bør få lavet analyser og udviklet strategier for, hvordan vi sælger dansk film bedst muligt i udlandet – i dag mangler vi statistisk materiale og tal at bygge strategi og politik på i fremtiden.

På indholdssiden er det vigtigt, at vi ikke putter film i kasser. Vi skal ikke tro, vi 'har regnet succes-formularen ud'. For man kan ikke 'regne den ud' for filmbranchen. Man kan sætte fri, gøde de nye og gamle talenter og lade det boble op og overraske os igen og igen.

I dansk film skal der både være plads til den rebelske teenager, den erfarne kunstner og den internationale filmskaber. Vi skal sikre os, at de dygtige folk har lyst til at blive her i landet. Og vi skal alle turde gå nye veje.

Vi skal provokere, forarge og forføre. Vi skal flytte grænserne for, hvad mediet kan. Vi skal finde og opfinde det nye. Vi skal have tillid til vores publikum, til vores talenter og de ideer, der kommer. Vi skal have tillid til de nye talenter.

Men vi skal også forføre. Trække på erfaringerne og bygge videre på succesen. Vi skal sikre os, at de dygtige folk bliver her i landet. Vi vil ikke have brain-drain i filmbranchen. Vi skal både være fandanivoldske og velovervejede. Vi skal mærke efter i vores maver og ikke kun tænke med vores hoveder. Alle skabere i filmbranchen skal hele tiden flytte sig. Jeg glæder mig til at se, hvad der er rundt om hjørnet af nye instruktører, forfattere og skuespillere, spændende fortællinger, tænke-måder, historier, dramaer, gys og kys.

Jeg glæder mig og håber, I vil være med til både at glæde jer og vinde nyt land. ■

Dokumentarfilm. Efter mange magre år strømmede danskerne endelig i biografen, da Anders Østergaard gav dem *Gasolin'*. Manden bag dansk dokumentarfilms folkelige gennembrud giver her sin forklaring på succesen.

EN KULTUREL OLIERESERVE

Af Mads Mariegaard og
Markus Bernsen

I marts skyllede en bølge af dansk rocknostalgi ind over landet. Der var *Gasolin'* i radioen, *Gasolin'* i tv'et og i aviserne – og i kølvandet på et rekordhøjt marketingsbudget skulle der 10. april være premiere på Anders Østergaards *Gasolin'* i biografene. Den danske filmbranche afventede i spænding datoen, for selv om Danmark både er hjem for flere prisvindende dokumentarinstruktører og Europas næststørste festival for dokumentarfilm, CPH:DOX, er det yderst sjældent, at en dansk dokumentarfilm bliver en succes i danske biografteatre.

Men historien om gassernes op- og nedture dengang i 1970'erne var så velkendt, men alligevel uafklaret en del af den danske folkesjæl, at interessen for filmen ikke kunne blive andet end massiv. Forud for premieren var flere danskere desuden begyndt at lægge mærke til instruktøren Anders Østergaard, der havde begejstret kritikere og vundet priser i udlandet for sit farvestrålende portræt af Tintintegneseriens skaber, Hergé. Som flere andre roste danske dokumentarfilm blev *Tintin et Moi* dog aldrig en publikumssucces.

Men det blev *Gasolin'*. Filmen solgte 38.000 billetter i premiereweekenden alene og endte med at trække mere end 216.000 danskere i biografen. Succesen gør Anders Østergaards film til et forbillede for en ny generation af danske instruktører, der vil lave underholdende dokumentarfilm til det store lærred. De står over for en stor udfordring.

Virkelighedsbehovet vokser

“*Gasolin'* trak på en kulturel oliereserve hos danskerne,” mener Anders Østergaard.

“Der var blevet opbygget en kolossal, følelsesmæssig energi omkring bandet over mange år. Men forløsningen var blevet holdt tilbage, for folk vidste alligevel ikke så meget om bandmedlemmerne, og de udtalte sig ikke så tit.



Bandet Gasolin' anno 1975

Forventningerne var nok skruet så højt op hos publikum, at selv om jeg havde lavet en skidt film, var der nok stadig en del mennesker, der havde set den,” vurderer instruktøren.

Det var altså *Gasolin'* og ikke dokumentargenren, der trak danskerne i biografen for at se Anders Østergaards film, mener han selv.

“Den brede folkelige opfattelse af en dokumentarfilm er jo stadigvæk, at det er noget, man kan se på DR eller TV 2, og som har et skær af pligt, politisk bevidsthed og dårlig samvittighed over sig. Det er en genre, folk skal tage sig sammen til at se, fordi det skal forestille at være godt for én – ligesom rugbrød med kerner er det. Derfor er der også mange, der ikke forstår, hvorfor de skal gå i biografen og betale for en dokumentarfilm, når de kan se dem gratis hver dag i fjernsynet. Folk har nogle forventninger om oplysning snarere end underholdning, som man simpelthen ikke er vant til at gå i biografen for at få indfriet,” forklarer Østergaard.

“Men publikum er heldigvis ved at finde ud af det. Med *Gasolin'* fik vi bevist, at det godt kan lade sig gøre herhjemme, og at der er god grund til optimisme på dokumentarfilmens vegne. Man kan også mærke, at der er kommet et større virkelighedsbehov hos publikum.”

Pengespekulationer

Gasolin' var en udforskning af en kulturel guldgrube, og filmen slog alle genrens rekorder. Der er dog et stykke vej endnu, før danske dokumentarfilm bliver så succesfulde som fiktionsfilm. Til sammenligning har Niels Arden Oplevs spillefilm *Drømmen* solgt næsten dobbelt så mange billetter. Og så er der meget langt fra *Gasolin'* og ned til de fire øvrige dokumentarfilm, der har haft premiere i 2006. Anne Wivels meget roste grønlandsfilm *Menneskernes land* har kun akkurat trukket over 2000 besøgende. Phie Ambos *Gambler* har foreløbigt solgt bare 360 biografbilletter.

Anders Østergaard tror heller ikke, at succesen fra *Gasolin'* kan kopieres. Instruktører skal koncentrere sig om at lave gode, underholdende film i stedet for at spekulere i kommercielle muligheder, men de kan godt blive bedre til at sigte efter de emner, der optager danskerne mest, mener han.

“Vi instruktører burde først og fremmest tage situationen som en stor udfordring i stedet for at skælde ud på alle dem, der stadig ikke har forstået, hvor vigtig genren er. For os består udfordringen i at møde publikum, dér hvor de er, uden at vi mister vores egen integritet som instruktører og går på kompromis med den historie, vi gerne vil fortælle,” slutter dokumentaristen.

BLÅ BOG

Anders Østergaard (f. 1965).

Uddannet ved Danmarks Journalisthøjskole i 1991. Har blandt andet arbejdet som researcher på DR Dokumentar og Nordisk Film og som rådgiver på reklamebureauet Jersild & Co. Stod også bag en række dokumentarprogrammer for TV2's *Fak2eren*. Lavede sit første dokumentariske portræt af filminstruktøren Henning Carlsen i *Gensyn med Johannesburg* i 1996. I 1999 kom *Troldkarlen*, et portræt af den svenske jazzpianist Jan Johansson, og i 2003 gennembruddet med *Tintin et Moi* om Tintins skaber, Hergé. *Gasolin'* fra 2006 kom ud i 40 kopier til biografene og har solgt flere billetter end nogen anden dansk dokumentarfilm.

On the road. DOX-ON-WHEELS sender danske dokumentarfilm ud i hele landet. De vil vise danskerne, at genren kan give store oplevelser i biografen.

DOKUMENTARFILM SKAL OGSÅ SES I PROVINSBIOGRAFEN

Af Mads Mariegaard og Markus Bernsen

Danskerne skal ændre holdning til dokumentarfilm, mener folkene bag initiativet DOX-ON-WHEELS. Derfor sendte de i foråret tre danske dokumentarfilm, som ellers ikke ville være blevet distribueret, ud i biografer landet over. Og de gør det igen dette efterår.

“Der er ingen tradition for at se dokumentarfilm i biografen i Danmark,” forklarer Katrine Sommer Boysen, koordinator for DOX-ON-WHEELS.

“Genren har været hyllet ind i en aura af tv og oplysning, og den opfattelse prøver vi at ændre. Dokumentarfilm kan sagtens være oplysende, men de skal også være en del af en oplevelseskultur. Derfor skal folk vænnes til, at dokumentarfilm skal ses i biografen,” mener hun.

Kom og se giraffen

DOX-ON-WHEELS er opstået ud af den danske dokumen-

tarfilmfestival cph:dox, som på tre år har etableret sig som en af Europas vigtigste. Forrige år solgte festivalen over 20.000 billetter, og det greb, cph:dox har fået i danskerne, forsøger DOX-ON-WHEELS at udnytte. Men de har også andre metoder, som skal gøre dokumentarfilm til trækplastre i biograferne. Én er at tage instruktører og hovedaktører med ud i landet, når filmene vises. For eksempel gav sangeren Rasmus Nøhr koncerter i forbindelse med visningerne af Max Kestners film om ham, *Mig og dig*, i foråret.

“Det giver noget star quality, når girafferne er med ude,” siger Katrine Sommer Boysen, “og det bliver lettere at tiltrække både pressens og publikums opmærksomhed.”

Positive reaktioner

Ud over *Mig og dig* har DOX-ON-WHEELS i foråret distribueret Phie Ambos portræt af filminstruktøren Nicolas Winding Refn, *Gambler*, og Anne Wivels grønlandsfilm *Menneskenes land*.

Katrine Sommer Boysen betegner publikums reaktioner som “meget positive”.

“Selvfølgelig har det været en udfordring at skabe opmærksomhed omkring filmene, især uden for København, men det har ikke været uoverkommeligt. Især i de mindre provinsbyer er folk meget interesserede i at se de her film, fordi de er så anderledes end dem, de normalt ser. Den første sæson været en enormt god oplevelse,” siger hun.

Distributørerne er også glade for DOX-ON-WHEELS, som løser en opgave, de ikke selv har tid og råd til.

“Det er ikke film, der mangler,” fortæller Katrine Sommer Boysen.

“Distributørerne er interesserede i, at de her film kommer ud, men de tør ikke løbe den risiko, det er at distribuere en film, som kun sælger 5000 billetter over hele landet. Derfor gør vi det. Men det kræver stadig nogen kærlighed til genren at få det til at løbe rundt.” ■

FAKTA

DOX-ON-WHEELS er et nyt distributionsselskab, som bygger videre på den viden og succes, dokumentarfilmfestivalen cph:dox har opnået de seneste tre år.

Målet er at gøre dokumentarfilm til trækplastre i biografer landet over, og midlet er skræddersyede distributionsforløb for dokumentarfilm, som ellers ikke vil blive vist i biograferne.

Dette efterår distribuerer DOX-ON-WHEELS blandt andet *Smiling in a War Zone - and the Art of Flying to Kabul*, der vandt prisen for bedste dokumentarfilm på Odense Film Festival i august. Programmet byder også på Lian Lunsons musikportræt, *Leonard Cohen: I'm Your Man*, Kasper Thorstings portræt af Popstars-idolet Jon, *Better Man* og Jørgen Flint Petersens film om Jørgen Leth efter udgivelsen af de skandaleombruste erindringer. Filmen bliver stadig klippet og har endnu ingen titel.

Se hele efterårsprogrammet på: www.dox-on-wheels.dk



Fra filmen *Mig og dig* (instr. Max Kestner).



Fra filmen *Gambler* (instr. Phie Ambo).

Balance. Studerende fra Kunstakademiet sælger værker som aldrig før. Om det er en gave eller en stopklods for de unges kunstneriske udvikling, er der delte meninger om. Rektor Mikkel Bogh appellerer til galleristerne om ikke at gå på strandhugst.

STUDIEÅND UNDER PRES

Af Trine Beckett
Foto: Galerie Mikael Andersen

Baggrund

Debatten om billedkunstneres balance mellem kunstnerisk og kommerciel ambition er ikke ny, men er blevet forstærket efter en voldsom opblomstring i salget af ung kunst. Efterspørgslen især inden for figurativt maleri har aldrig været større, og galleristerne leder i stigende grad efter nye talenter på Kunstakademiet. Mens det for år tilbage var de unge kunststuderende, der konkurrerede om at komme i stald hos en gallerist, er det i dag galleristerne, der konkurrerer om at få fat i de unge kunststuderende. Det er et problem, mener nogle, mens andre betragter det som en positiv udvikling.

Han har solgt mellem 30 og 40 værker inden for det seneste år. Og der står mere end tyve købere på venteliste. Det er mange, især i forhold til at billedkunstner Lars Tygesen endnu ikke er færdiguddannet, men stadig har to år tilbage på Kunstakademiet i København. For øjeblikket er galleriejerne og kunstinteresserede ved at falde over hinanden for at sikre sig værker fra unge kunststuderende. Interessen og købelysten har aldrig været større – eksempelvis blev Exit-udstillingen 2006 nærmest ribbet for værker.

Salget er godt for de unges økonomi, men skidt for deres kunstneriske udvikling, mener nogle professorer på Akademiet, mens rektor Mikkel Bogh ikke deler deres skepsis. Han anerkender dog risikoen for, at de studerendes kommercielle karriere kan tage overhånd, og appellerer til galleriejerne om at vise forståelse. Galleristerne er lydhøre, men afviser at lave fælles retningslinjer på området. Den enkelte kunstner og gallerist bør i fællesskab finde en balance, lyder det fra formand for Dansk Galleri Sammenslutning, gallerist Mikael Andersen.

Rektor:

kun få problematiske tilfælde

Ifølge kritikerne er især to forhold ved de studerendes omfattende salg problematiske. Dels at de storsælgende studerende ikke har nogle værker tilbage på skolen at vise frem – eksempelvis fik Akademiet besked på at kontakte en studerendes gallerist for at låne værker

til en skoleudstilling. Dels at de studerende arbejder ud fra deres kommercielle muligheder i stedet for ud fra deres kunstneriske potentiale.

“En vigtig del af undervisningen er, at ens kunstværk lægges ud til åben diskussion, og at man kan modtage kritik og reflektere over den. Man kan frygte, at de studerende ikke er modtagelige for kritik, hvis de oplever kæmpe kommerciel succes på andet studieår. Det bekymrer nogle professorer her på skolen, hvis det økonomiske incitament er stærkere end det faglige,” siger rektor Mikkel Bogh. Han understreger, at det er en diskussion, man fortløbende tager op både med eleverne og til skolerådsmøder, men at der blandt professorer er meget delte meninger om, hvorvidt kunstsalg udgør et problem eller ej. Akademiets fælles holdning er, at der ikke er behov for at gribe ind. Problemerne berører så få personer, at de nærmest er teoretiske, mener Mikkel Bogh, lidt træt af den offentlige debat.

“Pressen har gjort en del for at få mig til at indrømme, at der er et problem. Men det er der ikke! Det er kun sket i et eller to tilfælde, at en studerende ikke har haft nogle værker at vise frem,” siger Mikkel Bogh.

Overordnet betragter han de billedkunststuderendes galleri- og udstillingsaktivitet som en form for praktik. Som erfaringer, de studerende kan bygge videre på. Et salg er i den forbindelse et supplement til SU'en og kan sidestilles med det studenterarbejde, andre akademikere har ved siden af studierne.



Billedkunstner Lars Tygesen foran et af sine værker fra 2006. Uden titel, 260 x 200 cm., olie på lærred.



Lars Tygesen. Uden titel, 2006. 56 x 78 cm., olie på lærred.

I de tilfælde, hvor de studerende har så meget aktivitet, at de ikke kan betragtes som studieaktive, vil Akademiet opfordre dem til at tage orlov.

“Hvis de hele tiden er ude at rejse, ikke møder op til forelæsninger og ingen værker har at vise frem, vil vi bede dem om at vælge mellem at passe deres karrierer uden for huset eller være aktive her.”

Galleriejer: kunstner og gallerist må finde balance

Formand for Dansk Galleri Sammenslutning Mikael Andersen har både etablerede navne og unge studerende i sin stald. Han ser den overvældende kunstinteresse som meget positiv, men anerkender, at det kan være et problem, hvis der bliver drevet rovdraft på de unge.

“Det er bedre, at de studerende sælger værker, end at de står og vasker op. Men jeg kan godt forstå, at de ønsker at beholde deres værker på Akademiet, så de har noget at arbejde videre ud fra. Det ene værk føder det næste, og det er et problem, hvis man hiver alt ud af dem. Det er vigtigt, at der er en balance. Den bør kunstneren og galleriejeren finde ud af sammen,” mener Mikael Andersen.

Er I gode nok til det?

“Det håber jeg. Gallerierne er jo forskellige. Ligesom kunstnerne er det,” siger Mikael Andersen. Han afviser, at galleriejerne skal

etablere fælles etiske retningslinjer på området. Grundlæggende er det op til den enkelte kunstner at lave aftaler, der passer til produktion og temperament, mener han. Men galleristerne bør være deres ansvar bevidst og sikre, at kunsten ikke bare er en vare på en hylde, men bliver udstillet og indgår i en kunstnerisk sammenhæng.

Mikael Andersen ser auktionshusene som en langt større trussel mod de unges kunstneriske udvikling.

“Det er problematisk, når auktionshuse tager de unge kunstneres værker i kommission. De vil bare sælge så dyrt som muligt. Vi andre har en daglig dialog med de unge og gelejder dem videre også kunstnerisk.”

Kunstner: kunst er en mærkevarer

27-årige Lars Tygesen har i løbet af de sidste år solgt mellem 30 og 40 værker gennem Mikael Andersens galleri. Han oplever ikke galleristernes og kunstköbernes interesse som en trussel. Men er meget bevidst om forskellen på at være drevet af økonomi og kunstnerisk ambition.

“Hvis man tænker på, at der står nogen i kø for at købe billeder, fylder det for meget i forhold til at gå på opdagelse i kunsten. Det er ikke det, der er motivationsfaktoren for at møde op hver morgen i atelieret og knokle på. Jeg holder ikke øje med, hvor mange

billeder der solgt eller bestilt. Jeg fornemmer bare, at det går godt. Og jeg tror kun, det går godt, fordi jeg brænder for det, jeg laver. Jeg følger min kunstneriske ambition.”

Udfordringen for den studerende er at få en gallerist, man har et godt forhold til. Og som har forståelse for, at man studerer og skal udvikle sig og prøve ting af, mener Lars Tygesen, der ikke oplever, at hverken gallerister eller kommercialisme styrer hans penselstrøg. Eller for så vidt hans forhold til professorernes faglige kritik.

“Professorene er jo selv udøvende kunstnere, og man er lydhor over for deres gennemgang af ens ting. Galleristen har en anden tilgang til kunst. Naturligvis tænker man altid over, om man kan bruge kritik til noget. Men man kan også sagtens blive i tvivl om det, man laver, selvom der ryger billeder ud fra galleriet,” siger Lars Tygesen. Hans fornemmelse er, at også de medstuderende har et meget pragmatisk forhold til den pludselige interesse fra kunstköbere.

“For tiden giver det status at købe kunst. På samme måde som at købe en Guccitrøje. Man signalerer, at man ved, hvad der er mærkevarer, hvad der er kvalitet. Og der findes samlere inden for alt. Nogle gange er det en særlig lavalampe, andre gange en kunstinstallation, de går efter,” siger billedkunstneren, der dog nyder, at han det næste lange stykke tid ikke behøver at være usikker på, om der er penge på kontoen, når han står i kø for at købe maling. ■

NYE PUBLIKATIONER FRA KULTURMINISTERIET

Kulturministeriet har på det seneste udgivet en række publikationer. Listen nedenfor giver et indblik i, hvad der er kommet fra ministeriets hånd siden sidst. På www.kum.dk kan alle udgivelser læses som netpublikationer eller downloades. Derudover bringer vi en liste over tidligere numre af Kulturkontakten. For alle publikationer gælder det, at trykte versioner kan bestilles – så længe lager haves – på www.kum.dk/sw2408.asp eller ved at sende en e-mail til oplysning@kum.dk



UDREDNING OM MUSEERNES FORMIDLING. Udredningen behandler en række aspekter af museernes formidling, fx hvordan museerne kan nå nye publikumsgrupper og gøre formidlingen endnu mere spændende og vedkommende. Henvender sig primært til museumsverden, men er også relevant læsning for folk med mere almen interesse for kulturformidling og museologi. 186 sider. Gratis.



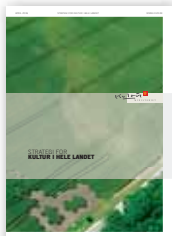
ANBEFALINGER FOR GOD LEDELSE AF STØRRE KULTURPROJEKTER. En håndbog for dem, der skaber, leder eller yder tilskud til kulturprojekter. Den er et værktøj til at sikre, at de ledelses- og styringsmæssige dele af et sådant projekt fungerer ordentligt. Anbefalingerne er udarbejdet af et udvalg nedsat af kulturministeren. 98 sider. Gratis.



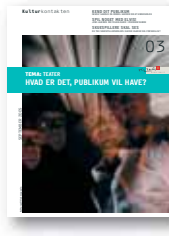
GOD CITATSKIK OG PLAGIAT I TEKSTER – VEJLEDENDE RETNINGSLINJER. Her kan man finde råd om fornuftig omgang med kildemateriale. Vejledningen kan bruges af den faglitterære forfatter, forlagsmedarbejderen eller journalisten, men også som en partner for den studerende i opgaveskrivningen. Udgivelsen findes i elektronisk form på hjemmesiden Infokiosk.dk – en hjemmeside med det formål, at øge kendskabet til og udbrede forståelsen for de ophavsretlige regler. 20 sider. Gratis.



BEGREBET IMMATERIEL KULTURARV. På baggrund af UNESCO's konvention om beskyttelse af den immaterielle kulturarv holdt Kulturministeriets Forskningsudvalg i december måned 2005 en konference om emnet. Formålet med konferencen var at diskutere selve begrebet 'immateriel kulturarv' i forbindelse med overvejelserne om en eventuel dansk ratifikation af konventionen. Forskningsudvalget har samlet indlæggene fra oplægsholderne på konferencen og udgivet publikationen. 72 sider. Gratis.



STRATEGI FOR KULTUR I HELE LANDET. Kulturministeriet har i foråret udsendt en strategi for et rigt kulturliv i hele landet. Strategien skal være med til at styrke kulturlivet uden for hovedstaden, bl.a. via kulturaftaler og et øget samarbejde mellem kultur- og erhvervsliv. 20 sider. Gratis.



KULTURKONTAKTEN. Kulturministeriets magasin om aktuelle kulturpolitiske emner. Alle numre er tilgængelige på kulturministeriets hjemmeside og kan også downloades her fra (www.kum.dk/sw5860.asp). Gratis



UNDERSØGELSE AF DET FRIVILLIGE KULTURELLE OMRÅDE. Rapport med bidrag fra Kommunernes Landsforening samt Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund på Syddansk Universitet. Konklusionerne er opløftende, da de tyder på, at amatørkulturen – fra musik og teater til lokalhistorie – lever og har det rigtig godt. 152 sider. Kun til download.



HVEM EJER MUSIKKEN? Rettigheder til musik bliver stadig sværere at håndtere. Forfatteren tager os med på en tur op gennem musikkens historie, fra middelalderens gademusikanter og skillingsviser til internetalderens elektroniske tjenester og netværk. Bogen er velegnet som introduktion til læsere på de sene klassetrin i folkeskolen såvel som i gymnasiet. Kan rekvireres som klassesæt og er en del af Infokiosk.dk – en hjemmeside med det formål at øge kendskabet til og udbrede forståelsen for de ophavsretlige regler. 152 sider. Gratis.

2006 Kulturkontakten nr. 1/2 – dobbeltnummer med offentliggørelsen af Kulturministeriets kulturkanon.

ÆLDRE NUMRE:

- 2005** Nr. 4 – Elektroniske medier
Nr. 3 – Teater
Nr. 2 – Kunsten at få succes
Nr. 1 – Design (trykt version er udgået)
- 2004** Nr. 4 – Arkitektur
Nr. 3 – køn og kunst
Nr. 2 – Bag billedkunsten
Nr. 1 – Kultur i provinsen
- 2003** Nr. 4 – Talentudvikling
Nr. 3 – om partnerskab mellem kultur og erhverv, sport og det danske sprog (trykt version er udgået)
Nr. 2 – om teaterpolitik, musikbranchen og dansk hestesport
Nr. 1 – om kulturudveksling mellem Danmark og udlandet
- 2002** Nr. 2 – om den nye kunststøttestruktur

BESØG MUSEET VIA NETTET

Af Henrik R. Simonsen,
redaktionen

En ny internetportal og en pulje med støttekroner skal sætte gang i den digitale formidling og give skoleelever og -lærere museumsoplevelser via internettet.

Kulturministeriet og Undervisningsministeriet søsatte i juni 2006 en ny internetportal, E-museum.dk, hvor landets museer samles under én digital paraply. Portalen skal give elever og lærere på landets skoler nem adgang til en verden af viden om alt fra Danmarks istid til moderne malerkunst. Portalen skal på sigt kunne bruges af grundskolen såvel som ungdomsuddannelser og seminarierne.

En sjovere skole

“Den nemme adgang til online-udstillinger og samlinger vil gøre det oplagt at integrere museumsressourcer i den daglige undervisning og dermed både hæve det faglige niveau og gøre faget mere interessant og levende for eleverne”, siger undervisningsminister Bertel Haarder i en pressemeldelse.

FAKTA: HVIS DU HAR EN IDE

Undervisningsministeriet og Kulturministeriet har i fællesskab bevilget 20 mio. kr. til projekt “E-museum”. Heraf er 15 mio. kr. afsat til en tilskudspulje, som kan søges af museer m.fl., der vil udvikle nye digitale undervisningsmaterialer. Undervisningsmidlerne skal give elever og undervisere lette muligheder for at inddrage museets samlinger i undervisningen. Ansøgning om midler sker på E-museum.dk, og første ansøgningsrunde er 1. oktober 2006. Anden runde gennemføres i foråret 2007.

De øvrige 5 millioner går til opbygning af portalen E-museum.dk samt til at udvikle et forfatterværktøj, der skal lette museernes arbejde med at lave nye, digitale undervisningsmaterialer.

Samtidig, supplerer kulturminister Brian Mikkelsen, vil nogle af de dygtigste formidlere pludselig blive til glæde for flere: “Det bliver sjovere at gå i skole i Danmark. Når de danske museer og science centre kan komme med helt ind i klasseværelserne, får skolerne ikke bare den ypperste ekspertise, men også nogle af de mest engagerede formidlere”.

Tomme museer?

Formidlingsparaplyer, der samler og går på tværs af kulturinstitutioner, er ikke et helt nyt fænomen. Et eksempel er den populære portal bibliotek.dk, der på tilsvarende vis giver en samlet indgang til landets biblioteker. Bibliotek.dk har betydet færre lånere på det fysiske bibliotek, fordi mange klarer fx fornyelser over nettet. Kunne man ikke frygte, at det nye E-museum ville

betyde færre gæster og mindre liv på det “rigtige” museum?

“Fascinationen af det egentlige kunstværk er stor, og den autenticitet, der opstår i museumssituationen, vil aldrig kunne opnås på nettet. Så hvad man end laver af formidlingstiltag på nettet, vil det altid forblive et supplement til den ægte vare” mener Stig Miss, direktør på Thorvaldsens Museum, der netop har lanceret en virtuel tilbygning til museet (se: tilbygningen.dk).

Formidling til moderne mennesker

Pædagogisk konsulent hos Danmarks Lærerforening Leif Helstrup er heller ikke så bekymret. Han hilser initiativet velkommen og mener, at E-museum.dk kan være en stor hjælp for både lærere og skolebibliotekarer. At de forskellige tilbud skulle erstatte

det egentlige museumsbesøg, anser også han for usandsynligt. Det vil være et kærkomment supplement og måske en håndsrækning til de skoler i provinsen, som ikke har mulighed for at tage på Thorvaldsens Museum eller Vikingskibsmuseet i tide og utide, mener han.

“Museer har en lang tradition for at formidle viden om kunst, natur og kulturarv til skolerne. Men også dét samarbejde kræver udvikling, så det bliver attraktivt for moderne mennesker. De store digitale muligheder, der giver eleverne direkte adgang til museerne, skal udnyttes”, siger kulturminister Brian Mikkelsen. Foreløbig består portalen primært af analoge undervisningsmaterialer, der kan bestilles hjem til skolerne, men de kommende år vil den blive udbygget med flere digitale tilbud. ■



SIDEN SIDST NYHEDER FRA KULTURMINISTERIET

Af Mette Størum Krogh, redaktionen



TILGÆNGELIGHED

ADGANG FOR ALLE

Mange museer, teatre og øvrige kulturinstitutioner her til lands har til huse i bygninger af ældre dato, der ikke altid har taget hensyn til tilgængeligheden. Derfor har kulturminister Brian Mikkelsen tildelt Odense Teater, Landsarkivet for Nørrejylland og Statens Museum for Kunst i alt 1,5 mio. kr. til installation af handicaplifte og -elevatorer. Samtidig er der ydet støtte til afholdelse af konferencen *Kultur og Handicap* i forbindelse med afviklingen af Handicapfilmfestival.dk 2006, der fokuserer på handicappede kunstneres vilkår i Danmark.



MEDIER

STØTTE TIL DEN TRYKTE PRESSE

Af hensyn til sammenhængen med den øvrige mediepolitik har regeringen besluttet at samle administrationen af støtteordningerne til den trykte presse i Kulturministeriet. Kulturministeriet har siden 2004 administreret den såkaldte Bladpulje, der med ca. 40 mio. kr. årligt støtter distribution af almenyttige og humanitære tidsskrifter og blade vedrørende kultur, undervisning, idræt, miljø og religion. Næste skridt kom tidligere i år med loven om en pulje på 10 mio. kr. årligt til støtte af distribution af dagbladslignende publikationer, mens sidste skridt blev taget med vedtagelsen af loven om tilskud til distribution af dagblade. Ændringerne indebærer, at den hidtidige befodringsstøtte under Transportministeriet via Post Danmark vil ophøre fra og med 1. januar 2007. Endelig har Kulturministeriet fået overdraget ressortansvaret for

Dagbladsnævnet, der kan yde etablerings-, omstillings-, og saneringsstøtte til dagblade. Dagbladsnævnet afløser Dagspressens Finansieringsinstitut, der har eksisteret siden 1970. Støtteordningen administreres af Biblioteksstyrelsen, men statsministeren vil fortsat være pressens minister.



BIBLIOTEK

INTERNETFILTRE PÅ BIBLIOTEKER

Kulturminister Brian Mikkelsen har tilbudt samtlige landets folkebiblioteker de såkaldte internetfiltre, så de kan sikre, at børn undgår pornografi på børnebibliotekernes computere. Eftersom folkebibliotekerne er en kommunal opgave, er det landets kommunalbestyrelser, der har beslutningskompetencen, når det gælder, hvilke informationer og oplysninger bibliotekets pc'er skal give publikum adgang til. Kulturministeriet tilbyder en finansiering af internet-filtrene, hvor staten betaler for produkt og installering, mens kommunerne selv sørger for den løbende drift.



DESIGN

DANSK DESIGN STYRKES

Design er vigtigt for danske virksomheders konkurrenceevne. Det fastslår udvalgsrapporten *Dansk Design 06*, som indeholder en række anbefalinger til regeringens fremtidige designpolitik. Udvalget, som regeringen nedsatte i 2005, understreger, at design er en vigtig faktor for danske virksomheders globale innovations- og konkurrenceevne. Derfor lægger udvalget op til, at regeringen skal udvikle en række rammebetingelser med betydning for udbredelse af design i

dansk erhvervsliv. Der lægges i rapporten vægt på, at regeringen skal prioritere at sprede viden om anvendelse af design til dansk erhvervsliv, professionalisere designbranchen, gøre designuddannelserne erhvervsrettede samt sikre designerens ophavsret. Desuden skal dansk design markedsføres bedre. Læs mere på www.kum.dk.



FRADRAG

KULTUR OG SKAT

Kulturministeriet har i samarbejde med SKAT udarbejdet en række pjecer, der informerer om fordelagtige skatteordninger, som indebærer at virksomheder har fået adgang til afskrivning af indkøbte kunstværker samt til skattefradrag for pengegaver til offentligt støttede kulturinstitutioner. Desuden har alle skatteydere fået adgang til skattefradrag for gaver til offentligt støttede kulturinstitutioner i form af kunstværker og kultur- eller naturhistoriske genstande. Pjecerne kan findes på www.kum.dk under temaet Kunstøb, gaver og skattefordele.



BØGER

FRIERE BOGPRISER

For at fremme en udvikling med billigere bøger og flere læsere i Danmark skal en række initiativer sikre mere fri prisdannelse på bogmarkedet. Initiativerne bygger på en aftale om øget liberalisering af bogmarkedet, der blev indgået mellem Konkurrencestyrelsen og Forlæggerforeningen i november 2005. Heraf fremgår, at et forlag kun skal kunne fastsætte bindende videresalgspriser på op til 10 pct. af alle nyudgivelser.

Fastprisperioden forkortes til kun at gælde udgivesåret og de første fem måneder af det efterfølgende kalenderår. Der skal ikke længere kunne fastsættes bindende videre-salgspriser på nye udgivelser af værker, der ikke tidligere har været udgivet i Danmark. En vigtig tilføjelse er, at en bog skal frigives prismæssigt i alle andre udgaver, når den kommer i bogklub. Der er desuden nedsat et udvalg, som skal tilvejebringe et bedre grundlag for at vurdere bogmarkedets udvikling.



LITTERATUR

NYT PROGRAM FOR LÆSELYST

Den populære Læselyst-kampagne går nu ind i sit fjerde år, 2006-2007. Årets fyrtårnsprojekter inkluderer blandt andet *Orlapisen*, hvor børn og unge over hele landet deltager i udvælgelsen af fem til seks værker til lancering og præmiering i en direkte udsendelse på DR i foråret 2007, og *DM i højtlesning* for børn i 6. klasse – en turnering, der starter på de enkelte skoler og afsluttes med en landskonkurrence. Kulturministeriet tog initiativ til kampagnen i 2003, og i 2004 sluttede Undervisningsministeriet og Ministeriet for Forbruger- og Familieanliggender sig til. Formålet er at styrke børns læselyst, læseevne og læseglæde gennem en række forskellige læse- og fortælleaktiviteter. www.laese lyst.nu.



TEATER

KVALITETSSIKRING AF TEATRE

En arbejdsgruppe nedsat af kulturminister Brian Mikkelsen har i en rapport anbefalet,

at der indføres skærpede retningslinjer for landets egnsteatre. I rapporten lægges der op til, at betingelserne for at opnå offentlig støtte under egnsteaterordningen strammes, og at der oprettes en ordning med teaterkonsulenter, der skal rådgive teatrene og de nye kommuner og løbende vurdere teatrene. Samtidig foreslås det, at der tages en række skridt til at sikre teatrenes regionale forankring, og at teatrene i den forbindelse omdøbes til regionalteatre. Rapporten kan hentes på www.kum.dk.



PENGE

BIBLIOTEKSAFGIFT TIL FORFATTERE

Vanen tro har Biblioteksstyrelsen udbetalt årets biblioteksafgift til 8.589 forfattere, oversættere, illustratører, billedkunstnere, komponister og deslige. Afgiften, der er på 147 mio. kr., som Folketinget har bevilget på finansloven, fordeles til personer, som har skabt eller været med til at skabe dansk-sprogede litterære værker i bogform eller på lyd bånd, der står på landets folke- og skolebiblioteker. En liste over de 100 forfattere m.fl., der har modtaget de største udbetalinger i år, kan ses på www.kum.dk



BØRNEKULTUR

BØRNEKULTUR MED NYE TEMAER

Handlingsplanen for Børnekulturens Netværk under Kulturministeriet for 2006-2007 rummer tre nye hovedtemaer: Kultur i dagtilbudet – med særligt fokus på kunst og kultur i daginstitutionerne, kultur i skolen – med særligt fokus på kunst og kultur i folkeskolen – og kultur i familien – med særligt

fokus på kultur- og fritidsinstitutionernes tilbud til familierne. Den har titlen *Børnekultur i hele landet* og viderefører Netværkets vision om, at alle børn skal møde kunsten og kulturen og at alle kunstarter skal bidrage og inddrages. Handlingsplanen tager afsæt i det nye Danmarkskort, hvor kommunalreformen bliver platform for arbejdet med børn og kultur i hele landet.



KULTURNAT

KULTURNAT I KULTURMINISTERIET

Den 13. oktober i år åbner Kulturministeriet endnu en gang dørene til KulturNatten. Temaet og omdrejningspunktet for årets KulturNat er *Kulturkanonen*, og der vil i den forbindelse være forskellige events aftenen igennem. Det vil være muligt at få en forfriskning i kantinen, hvor der også vil være en udstilling lavet af eleverne fra Glas og Keramikskolen Bornholm. Derudover får gæsterne mulighed for at guide sig rundt i huset. Dørene er åbne kl. 18-24.



RADIO OG TV

FORSØG MED RADIO OG TV

Kulturminister Brian Mikkelsen har gjort det muligt at ansøge om tilladelse til forsøg på radio- og tv-området. Tilladelsen kan udstedes til alle under nogle nærmere angivne betingelser, uanset om ansøgeren i forvejen driver radio- eller tv-virksomhed. De nye regler betyder blandt andet, at man kan søge om tilladelse, hvis man vil foretage en kommerciel afprøvning af en ny idé, ligesom tekniske uddannelsesinstitutioner vil kunne benytte digitale sendemuligheder i undervisningen.



Mere kanon. “Just another day at the office” har der ikke været meget af under tilblivelsen af kulturkanonhjemmesiden. En let skizofreni bliver udviklet helt automatisk, når man mentalt skal accelerere fra bronzealderfund til punkrock på syv sekunder.

SORT SOLVVOGN

Af Elsebeth Grummesgaard Gjesing,
projektmedarbejder

Midt på skrivebordet ligger en cd med hundredvis af fotos fra en byggelejeplads. Ved siden af – og langt væk fra kaffekoppen! – Jon Bang Carlsens originale betabånd med *Dejlig er den himmel blå*, som dokumenterer Julemandshærens aktion. I høretelefonerne læser Ulla Henningsen op af *Kongens Fald*: “Der var stille i Stockholms by...” Ens kolleger ved frokostbordet ser bekymrede ud, når man med betydningsfuld mine fortæller, at der gik 600 hestehaler til tovværket på vikingeskibet Skuldelev, og at vi har lokaliseret den eneste optagelse af teaterstykket *Majonæse* i en papkasse på Frederiksberg.

Der er kun kanon på hjernen. Kanon overalt på skrivebordet og kanon, lige når man træder ud ad døren. Kulturministeriet ligger ved Gammel Strand med udsigt til Thorvaldsens Museum. Der bor *Jason med det gyldne skind*, ham fra Kanon for billedkunst, som nu har fået foreviget sin gigantiske marmorfod, så alle folk kan nærstudere den hjemme ved computeren.

Solvognen har til huse på Nationalmuseet nede ad gaden og skulle fotograferes på en særlig

måde, så den kunne komme til at rotere på hjemmesiden. Lokaltiteterne måtte derfor undersøges, men den lille vogn var midlertidigt fjernet fra udstillingen. I bedste Da Vinci Mysteriet-stil blev jeg derfor ledt igennem Nationalmuseets dunkle, aflåste gange med montror indeholdende skrumpehoveder og eskimoisk kunsthåndværk. Medarbejderen fra oldtidskunst åbnede til sidst en dør, og vi trådte ind i et stort rum med dæmpet belysning. Jeg blev underligt grebet af ærefrygt, da jeg for første gang så den lille solvogn, som stod ganske alene og lyste af guld i mørket.

Mystisk var det flere gange, som da webredaktøren sad opgivende og ikke kunne få svar på sine preserende Sort Sol-spørgsmål, og Lars Top Galia pludselig materialiserede sig i døråbningen til kontoret. Sylespidse punksko og tætsiddende, ternet jakkesæt på en ellers trist tirsdag formiddag. Han var den eneste kanonkunstner, som forvildede sig ind til os på den lille hjemmesideredaktion i det lille års tid, projektet stod på.

Nogle gange må man sande, at man ikke kan sin kanon. *Hover kirke* udtales ”Håwwer kirke” med bredt tryk på første stavelse. Blev venligt irrettesat af præsten. Og kirken ligger ikke ved Vejle – eller det vil sige, det gør den sådan set også, men det er den ved Ringkøbing, som er kanon.

Det finder man ud af ved at ringe til den forkerte kirke og spørge, om Kulturministeriet må sende en fotograf ud. “Jaeh... det må I da sådan set gerne, vi synes jo, vi har en flot kirke, men den er godt nok ikke med i kulturkanonen.”

Der har været en del forkerte numre, og ikke alle er blevet fundet. “En hæmsida om dansk kyller” er heller ikke en sætning, der vinder synderlig genklang i en internetfri stue i en lille nordnorsk by, hvor arvingen til en af skuespillerne fra *SULT* bor. Nogle dukkede op steder, man ikke havde regnet med: Lars Hjort Frederiksen, der kysser Elin i *Kundskabens træ*, arbejder i dag i et revisorfirma i Midtjylland, og roden, der driller *Gummi Tarzan*, har en chefstilling inden for professionel rengøring. Ingen er åbenbart 12 år for evigt.

“Bennys bukser brændte..”, lyder Jesper Langbergs veloplagte stemme i høretelefonerne og kalder barndomsbillede fra sidst i 70’erne frem i erindringen. Det ene foto fra byggelejepladsen er mere charmerende end det andet, men der skal kun bruges to. Skæve skrammelhuse og drenge i 50’er-sweaters, ponyer trækkes rundt på en baggrund af grå boligblokke. Fireårige, der håndterer en kæmpe sav, mens pædagogen (sandsynligvis under parolen “frihed under ansvar”)

stiller uskarpt med sit bedagede spejlreflekskamera. Med Halfdans ABC i ørene slår jeg et slag for børnekulturen og slipper alle tre billeder igennem til hjemmesiden.

Se resultatet af vores anstrengelser på kanonens egen hjemmeside: kulturkanon.kum.dk ■

Skribenten har assisteret webredaktøren samt indhentet brugsretigheder.

FAKTA:

Kulturministeriets hjemmeside om kulturkanon kom ud 24. august i år og henvender sig til hele befolkningen, med særlig vægt på de 15-20-årige. De 108 værker er formidlet med respekt for den kunstart, de tilhører. Hvert værk præsenteres via mindst ét multimedieklip, fx lyd, video eller oplæsninger – eller via interaktive præsentationer, fx rotationer af objekter, zooms eller panoreringer. Alle værker indeholder desuden et antal stills, skitser, tegninger eller fotos, samt en tekst om værket på dansk og en række fremmedsprog. Det er første, gang Kulturministeriet laver et webprojekt af denne art under eget tag.

Hjemmesidens webadresse:

kulturkanon.kum.dk.

Web-redaktør:

Thomas Petersen, Kulturministeriet.

Teknisk udførelse:

Kommunikationsbureauet MedieStunt www.mediestunt.dk.

Magasinpost

Afsender:
Scanprint A/S
Jens Juuls Vej 2
DK-8260 Viby J



PP DANMARK

ID-NR. : 46421



Kulturkontakten udgives af Kulturministeriet